Besluit van (datum), houdende regels met betrekking tot aanvullend prudentieel toezicht op kredietinstellingen, levensverzekeraars, schadeverzekeraars en beleggingsondernemingen die tot een financiële groep behoren (Besluit prudentieel toezicht financiële groepen Wft)

[Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje Nassau, enz. enz. enz.]

Op de voordracht van Onze Minister van Financiën van (…), (..), Generale Thesaurie, Directie Financiële Markten, afdeling Financiële Stabiliteit;

Gelet op richtlijn nr. 2002/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 16 december 2002 betreffende het aanvullende toezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat en tot wijziging van de Richtlijnen 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG en 93/22/EEG van de Raad en van de Richtlijnen 98/78/EG en 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad (PbEU 2003 L 35), richtlijn nr. 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 20 maart 2000 betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen (PbEG L 126) en Richtlijn nr. 98/78/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 27 oktober 1998 betreffende het aanvullende toezicht op verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep (PbEG L 330) en de artikelen **2:305, tweede lid, 2:311, vierde lid, 2:315, derde lid, 2:316, 2:317 en 2:327 tot en met 2:330** van de Wet op het financieel toezicht;

De Raad van State gehoord (advies van ……., no. ……);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Financiën van (… , no. FM 2006-);

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK 1 Inleidende bepalingen

Artikel 1:1

In dit besluit wordt verstaan onder wet: Wet op het financieel toezicht.

Artikelen 1:2 en 1:3

Vervallen

Artikel 1:4

De in dit besluit bedoelde financiële ondernemingen passen de in dit besluit beschreven methoden consistent toe.

HOOFDSTUK 2 Geconsolideerd toezicht op kredietinstellingen

Bepalingen ter uitvoering van de artikelen 2:305, tweede lid,en 2:311, vierde lid, van de wet

Artikel 2:1

1. Een onderneming is van te verwaarlozen betekenis als bedoeld in artikel **2:305, eerste lid, onderdeel b,** van de wet, indien het balanstotaal van die onderneming, tezamen met dat van andere bij het toezicht op de betrokken kredietinstelling te betrekken ondernemingen van te verwaarlozen betekenis, lager is dan het laagste van de twee volgende bedragen:
a. € 10.000.000; of
b. één procent van het balanstotaal van de moederonderneming of van de onderneming die de deelneming houdt.
2. In dit artikel wordt verstaan onder onderneming een financiële instelling, een kredietinstelling of een onderneming die nevendiensten van het bedrijf van kredietinstelling verricht, en die dochteronderneming is van een Nederlandse kredietinstelling of waarin een deelneming wordt gehouden door die Nederlandse kredietinstelling.

Artikel 2:2

1. Een kredietinstelling als bedoeld in artikel **2:311, eerste lid**, van de wet dient de in het derde lid van dat artikel bedoelde rapportage eenmaal per jaar bij de Nederlandsche Bank in, tenzij de Nederlandsche Bank, indien de solvabiliteit door ontwikkelingen bij de kredietinstelling in het gedrang is of zou kunnen komen, besluit dat er gerapporteerd wordt met een hogere frequentie.
2. Onder significante intragroepsovereenkomsten of -posities als bedoeld in artikel **2:311, derde lid,** van de wet worden verstaan overeenkomsten of posities die een door de Nederlandsche Bank vast te stellen drempel, gerelateerd aan de aanwezige solvabiliteit, te boven gaan. Alvorens de drempel vast te stellen, voert de Nederlandsche Bank overleg met de betrokken Nederlandse kredietinstelling. De Nederlandsche Bank stelt geen kwalitatieve of andere kwantitatieve drempels vast.
3. De Nederlandsche Bank stelt regels met betrekking tot de categorieën overeenkomsten en posities die in de rapportage worden betrokken en de rapportage.
4. De in het derde lid bedoelde regels hebben uitsluitend betrekking op:
a. het model van de staat;
b. de reikwijdte van toepassing van de staat en de mate van detaillering van de in te vullen gegevens; deze omvatten geen uitbreiding of nadere rubricering van de staat;
c. de waardering van de posten overeenkomstig de waarderingsmethoden die de financiële onderneming in haar jaarrekening toepast;
d. de te hanteren valuta en rekeneenheid;

e. de afronding; en
f. de termijn waarbinnen de rapportage wordt verstrekt; met dien verstande dat deze niet korter is dan noodzakelijk voor de uitoefening van het toezicht op de naleving van hoofdstuk 6 van het Deel Prudentieel toezicht financiële ondernemingen van de wet.

HOOFDSTUK 3 Aanvullend toezicht op Nederlandse levensverzekeraars en schadeverzekeraars in een verzekeringsgroep

Bepalingen ter uitvoering van de artikelen 2:315, derde lid, 2:316, en 2:317, van de wet

Afdeling 3.1 Berekening van de aangepaste solvabiliteit van Nederlandse levensverzekeraars en schadeverzekeraars

§ 1. Rapportage van intragroepsovereenkomsten en –posities, keuze van de berekeningsmethode en algemene beginselen

Artikel 3:1

1. Een verzekeraar als bedoeld in de aanhef van artikel **2:315 eerste lid,** van de wet dient de in het tweede lid van dat artikel bedoelde rapportage eenmaal per jaar in. De Nederlandsche Bank kan, indien de solvabiliteit door ontwikkelingen bij een verzekeraar in het gedrang is of zou kunnen komen, besluiten dat de verzekeraar rapporteert met een hogere frequentie.
2. Onder significante intragroepsovereenkomsten of -posities als bedoeld in artikel **2:315, eerste lid**, van de wet worden verstaan overeenkomsten of posities die een door de Nederlandsche Bank vast te stellen drempel, gerelateerd aan de vereiste solvabiliteit, te boven gaan. Alvorens de drempel vast te stellen, voert de Nederlandsche Bank overleg met de betrokken verzekeraar. De Nederlandsche Bank stelt geen kwalitatieve of andere kwantitatieve drempels vast.
3. De Nederlandsche Bank stelt regels met betrekking tot de categorieën overeenkomsten en posities die in de rapportage worden betrokken en de rapportage. Artikel **2:2, vierde lid**, is van toepassing.

Artikel 3:2

1. Een verzekeraar als bedoeld in artikel **2:316, eerste lid**, van de wet berekent de aangepaste solvabiliteit overeenkomstig de in deze afdeling gestelde regels.
2. De verzekeraar rapporteert de aangepaste solvabiliteit eenmaal per jaar, tenzij de Nederlandsche Bank, indien de aangepaste solvabiliteit door ontwikkelingen bij de verzekeraar in het gedrang is of zou kunnen komen, besluit dat er gerapporteerd moet worden met een hogere frequentie.

Artikel 3:3

1. Een verzekeraar als bedoeld in Bijlage A, behorende bij artikel **3:2** die met Nederlandse of Europese levensverzekeraars of schadeverzekeraars is verbonden, betrekt in de berekening van de aangepaste solvabiliteit bij toepassing van methode 1 of 2, bedoeld in bijlage I, het gedeelte van het geplaatste kapitaal dat zijn belang vertegenwoordigt, of bij toepassing van methode 3, bedoeld in genoemde bijlage, de percentages die worden gebruikt voor de opstelling van zijn geconsolideerde jaarrekening, bedoeld in artikel 405 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.
2. Ongeacht de methode die wordt toegepast, neemt de verzekeraar, indien een verbonden Nederlandse of Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar een dochteronderneming is en een solvabiliteitstekort vertoont, het totale solvabiliteitstekort van de dochteronderneming in aanmerking.
3. De Nederlandsche Bank kan besluiten dat de verzekeraar alleen het proportionele deel van het solvabiliteitstekort van de dochteronderneming, bedoeld in het tweede lid, bij de berekening behoeft te betrekken, indien zij van mening is dat de aansprakelijkheid van de verzekeraar strikt en ondubbelzinnig beperkt is tot zijn belang daarin.
4. Indien er tussen de verzekeraar en de in het aanvullend toezicht betrokken onderneming geen kapitaalbanden bestaan, bepaalt de Nederlandsche Bank welk gedeelte van het solvabiliteitstekort in de berekening wordt betrokken.

Artikel 3:4

1. Onverminderd artikel **3:8** en ongeacht de gekozen methode, bedoeld in artikel **3:16**, gebruikt een verzekeraar als bedoeld in artikel **3:2** de vermogensbestanddelen die in aanmerking worden genomen bij de berekening van de solvabiliteitsmarge niet meerdere malen voor de verschillende Nederlandse en Europese levensverzekeraars en schadeverzekeraars die bij die berekening betrokken zijn.
2. Voor zover de methoden, bedoeld in artikel **3:16**, daarin nog niet voorzien, betrekt de verzekeraar bij de berekening van zijn aangepaste solvabiliteit niet:
a. de waarde van zijn activa die dienen ter dekking van het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van de met hem verbonden Nederlandse en Europese levensverzekeraars en schadeverzekeraars;
b. de waarde van de activa van met hem verbonden Nederlandse en Europese levensverzekeraars en schadeverzekeraars die dienen ter dekking van het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van andere met die verbonden levensverzekeraars en schadeverzekeraars verbonden Nederlandse en Europese levensverzekeraars en schadeverzekeraars.

Artikel 3:5

1. Onverminderd artikel **3:4** betrekt een verzekeraar als bedoeld in artikel **3:2** winstreserves en toekomstige winsten die gegenereerd worden in met hem verbonden levens verzekeraars als bedoeld in artikel **2:312** van de wet, alsmede het geplaatste maar niet-gestorte aandelenkapitaal van met hem verbonden Nederlandse en Europese levensverzekeraars en schadeverzekeraars alleen in de berekening voor zover die in aanmerking zijn genomen voor de dekking van het minimumbedrag aan

solvabiliteitsmarge van die verbonden Nederlandse en Europese levensverzekeraars en schadeverzekeraars.
2. De verzekeraar betrekt geplaatst maar niet-gestort aandelenkapitaal dat een potentiële verplichting van zijn zijde vormt, niet in de berekening.
3. De verzekeraar betrekt zijn geplaatst maar niet-gestort aandelenkapitaal dat een potentiële verplichting van de zijde van een met hem verbonden Nederlandse of Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar vormt, niet in de berekening.
4. De verzekeraar betrekt geplaatst maar niet-gestort aandelenkapitaal van een verbonden Nederlandse of Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar dat een potentiële verplichting van de zijde van een andere met hem verbonden onderneming vormt, niet in de berekening.

Artikel 3:6

Een verzekeraar als bedoeld in artikel **3:2** betrekt andere dan de in artikel **3:5** bedoelde, voor de berekening van de solvabiliteitsmarge van in dat artikel bedoelde verbonden Nederlandse en Europese levensverzekeraars en schadeverzekeraars in aanmerking komende vermogensbestanddelen die naar het oordeel van de Nederlandsche Bank niet beschikbaar zijn ter dekking van het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van de verzekeraar, slechts in de berekening voor zover zij in aanmerking zijn genomen voor de dekking van het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van die verbonden levensverzekeraars of schadeverzekeraars.

Artikel 3:7

De totale waarde van de in de artikelen **3:5** en **3:6** bedoelde vermogensbestanddelen overschrijdt het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van de verbonden Nederlandse en Europese levensverzekeraars en schadeverzekeraars niet.

Artikel 3:8

1. Een verzekeraar als bedoeld in artikel **3:2** betrekt bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit geen vermogensbestanddelen die afkomstig zijn van de wederzijdse financiering tussen hem en:
a. met hem verbonden ondernemingen;
b. in hem deelnemende ondernemingen;
c. andere ondernemingen die verbonden zijn met in hem deelnemende ondernemingen.
2. De verzekeraar betrekt bij de berekening evenmin vermogensbestanddelen van een met hem verbonden Nederlandse of Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar die afkomstig zijn van de wederzijdse financiering tussen die verbonden levensverzekeraar of schadeverzekeraar en een andere daarmee verbonden onderneming.

§ 2. Toepassing van de berekeningsmethoden

Artikel 3:9

1. Een verzekeraar als bedoeld in artikel **3:2** betrekt, ongeacht de gekozen methode, bedoeld in artikel **3:16**, bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit iedere rechtstreeks of middellijk met hem verbonden Nederlandse, Europese en niet-Europese levensverzekeraar en schadeverzekeraar.
2. De Nederlandsche Bank kan besluiten dat de verzekeraar geen aangepaste solvabiliteit behoeft te berekenen, indien:
a. de verzekeraar een verbonden levensverzekeraar of schadeverzekeraar is van een andere Nederlandse levensverzekeraar of schadeverzekeraar en de verzekeraar in aanmerking wordt genomen bij de voor die andere verzekeraar uitgevoerde berekening;
b. de verzekeraar als moederonderneming dezelfde verzekeringsholding, herverzekeraar of niet-Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar heeft als een andere Nederlandse levensverzekeraar of schadeverzekeraar en in aanmerking wordt genomen bij de voor die andere verzekeraar uitgevoerde berekening; of
c. de verzekeraar als moederonderneming dezelfde verzekeringsholding, herverzekeraar of niet-Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar heeft als een niet-Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar en artikel **2:319** van de wet is toegepast.
3. De Nederlandsche Bank neemt slechts een besluit als bedoeld in het tweede lid, indien de vermogensbestanddelen die in aanmerking komen voor de berekening van de solvabiliteitsmarge van de bij de berekening betrokken levensverzekeraars of schadeverzekeraars, adequaat over de in dat lid bedoelde ondernemingen verdeeld zijn.
4. De Nederlandsche Bank kan besluiten dat de verzekeraar bij de berekening rekening houdt met de solvabiliteit van een verbonden levensverzekeraar of schadeverzekeraar die zijn zetel heeft in een andere lidstaat, zoals die door de toezichthoudende instantie van die andere lidstaat is vastgesteld.

Artikel 3:10

1. Bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit overeenkomstig deze afdeling wordt een met de verzekeraar verbonden herverzekeraar beschouwd als een verbonden Nederlandse of Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar.
2. Het theoretisch minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge wordt berekend voor iedere verbonden herverzekeraar, overeenkomstig het voor Nederlandse schadeverzekeraars te berekenen minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge, bedoeld in de artikelen **2:78, derde lid,** en **2:82, tweede lid**, van de wet. De Nederlandsche Bank kan besluiten dat een levensherverzekeraar het theoretisch minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge op dezelfde wijze berekent als het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge voor Nederlandse levensverzekeraars, bedoeld in de artikelen **2:78, derde lid,** en **2:82, tweede lid**, van de wet.

Artikel 3:11

Een verzekeraar als bedoeld in artikel **3:2** die door middel van een tussenliggende verzekeringsholding deelneemt in een levensverzekeraar of schadeverzekeraar als bedoeld in artikel **2:312** van de wet of een herverzekeraar als bedoeld in artikel **1:1** van de wet betrekt bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit deze tussenliggende verzekeringsholding en stelt daarbij het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van de tussenliggende verzekeringsholding gelijk aan nul. Daarbij is van overeenkomstige toepassing hetgeen ingevolge de artikelen **2:78, derde lid,** en **2:82, tweede lid**, van de wet is bepaald met betrekking tot de toegestane vermogensbestanddelen voor het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van een Nederlandse levensverzekeraar of schadeverzekeraar.

Artikel 3:12

1. Bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit van een in een niet-Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar deelnemende Nederlandse levensverzekeraar of schadeverzekeraar, wordt de niet-Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar voor de berekening behandeld als een verbonden Nederlandse levensverzekeraar of schadeverzekeraar.
2. Indien de niet-Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar, bedoeld in het eerste lid, in de staat van zijn zetel een vergunning heeft en beschikt over een solvabiliteitsmarge, die ten minste overeenkomt met de ingevolge de artikelen **2:78, derde lid,** en **2:82, tweede lid**, van de wet voorgeschreven solvabiliteit, kan de Nederlandsche Bank besluiten dat de verzekeraar, bedoeld in artikel **3:2,** bij de berekening met betrekking tot die levensverzekeraar of schadeverzekeraar rekening houdt met het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge en met de voor het nakomen van dat minimumbedrag in aanmerking komende vermogensbestanddelen zoals die zijn voorgeschreven door de staat waar de niet-Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar zijn zetel heeft.

Artikel 3:13

Onverminderd de artikelen **3:10** en **3:12, tweede lid,** kan de Nederlandsche Bank besluiten dat een verzekeraar als bedoeld in artikel **3:2** bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit met betrekking tot een verbonden herverzekeraar met zetel in een staat die geen lidstaat is, rekening houdt met het minimumbedrag aan eigen vermogen en met de voor het nakomen van dat minimumbedrag in aanmerking komende vermogensbestanddelen, zoals die zijn voorgeschreven door de staat waar die herverzekeraar zijn zetel heeft. Indien in die staat zodanige voorschriften alleen zijn gesteld voor levensverzekeraars of schadeverzekeraars, kan de verzekeraar het theoretisch minimumbedrag aan eigen vermogen van de verbonden herverzekeraar berekenen alsof het gaat om een verbonden levensverzekeraar of schadeverzekeraar met zetel in die staat. Bij deze berekening houdt de verzekeraar rekening met de voor het nakomen van dat theoretisch minimumbedrag ingevolge de

artikelen **2:78, derde lid,** en **2:82, tweede lid**, van de wet aangewezen in aanmerking komende vermogensbestanddelen.

Artikel 3:14

Bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit van een Nederlandse levensverzekeraar of schadeverzekeraar die een deelnemende onderneming is in een beleggingsonderneming, financiële instelling of kredietinstelling, is hetgeen is bepaald ingevolge artikel **2:82, tweede lid,** van de wet met betrekking tot de mogelijke aftrek van een dergelijke deelneming en de mogelijkheid om alternatieve methoden toe te staan van overeenkomstige toepassing.

Artikel 3:15

Indien de Nederlandsche Bank niet beschikt over de voor het toezicht op de berekening overeenkomstig deze afdeling noodzakelijke informatie betreffende een verbonden onderneming, brengt de verzekeraar, bedoeld in artikel **3:2,** de boekwaarde van deze onderneming in mindering op de vermogensbestanddelen die in aanmerking komen voor de berekening van de aangepaste solvabiliteit. In dat geval worden aan deze deelneming verbonden meerwaarden niet als vermogens-bestanddeel in deze berekening betrokken.

§ 3. Berekeningsmethoden

Artikel 3:16

Een verzekeraar als bedoeld in artikel **3:2** past voor de berekening van de aangepaste solvabiliteit een van de in bijlage A bij dit besluit opgenomen berekeningsmethoden toe.

Afdeling 3.2 Aanvullend toezicht op levensverzekeraars en schadeverzekeraars die dochteronderneming zijn van een verzekeringsholding, een herverzekeraar of een levensverzekeraar of schadeverzekeraar met zetel in een staat die geen lidstaat is

Artikel 3:17

1. Een levensverzekeraar of schadeverzekeraar als bedoeld in artikel **2:317, eerste lid**, van de wet berekent de aangepaste solvabiliteit overeenkomstig afdeling 3.1.
2. De artikelen **3:2, tweede lid**, **3:9, derde lid**, en **3:15** zijn van overeenkomstige toepassing.
3 Indien sprake is van middellijke deelnemingen in de verzekeraar, kan de Nederlandsche Bank besluiten dat de verzekeraar slechts de uiteindelijke moederonderneming van de levensverzekeraar of schadeverzekeraar die als verzekeringsholding, herverzekeraar of niet-Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar is aan te merken, in de berekening betrekt.

Artikel 3:18

1. De verzekeraar, bedoeld in artikel **3:17,** past bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit ten aanzien van een in hem deelnemende verzekeringsholding, herverzekeraar of niet-Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar, de artikelen **3:2** tot en met **3:16** toe.
2. Voor deze berekening worden de ondernemingen, bedoeld in het eerste lid, beschouwd als een levensverzekeraar of schadeverzekeraar waarvoor geldt:
a. een minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge gelijk aan nul indien het een verzekeringsholding betreft;
b. het theoretisch minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge, bedoeld in artikel **3:10**, indien het een herverzekeraar betreft, of artikel **3:13**, indien dat artikel van toepassing is; en
c. het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge berekend overeenkomstig artikel **3:12** indien het een niet-Europese levensverzekeraar of schadeverzekeraar betreft.
3. Ten aanzien van de ondernemingen, bedoeld in het eerste lid, is hetgeen ingevolge de artikelen **2:78, derde lid,** en **2:82, tweede lid**, van de wet is bepaald met betrekking tot de vermogensbestanddelen die in aanmerking komen voor de solvabiliteitsmarge, van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK 4 Financiële conglomeraten

Bepalingen ter uitvoering van de artikelen 2:327 tot en met 2:330 van de wet

Afdeling 4.1 Aanvullende kapitaaltoereikendheid

Artikel 4:1

1. Een onderneming als bedoeld in artikel **2:327, eerste lid,** van de wet berekent de aanvullende kapitaaltoereikendheid van het financieel conglomeraat in overeenstemming met de ingevolge dit hoofdstuk voorgeschreven regels.
2. De onderneming past voor de berekening van de aanvullende kapitaaltoereikendheid een van de in bijlage B bij dit besluit opgenomen berekeningsmethoden toe.
3. De aanvullende kapitaaltoereikendheid is voldoende indien de uitkomst van de berekening, bedoeld in het tweede lid, niet negatief is.
4. Onverminderd het tweede lid kan de Nederlandsche Bank, indien zij coördinator is als bedoeld in artikel **2:324 van de wet,** na overleg met de andere relevante toezichthoudende instanties en het financieel conglomeraat, besluiten welke van die methoden de onderneming voor de berekening toepast.

Artikel 4:2

1. Een onderneming als bedoeld in artikel **2:327, eerste lid, van de wet** verstrekt de in het **vierde lid van dat artikel** bedoelde berekening eenmaal per jaar. De Nederlandsche Bank kan, indien ontwikkelingen in de aanvullende kapitaaltoereikendheid daar aanleiding toe geven, besluiten dat die onderneming de berekening met een hogere frequentie verstrekt.
2. De Nederlandsche Bank stelt, met inachtneming van het bepaalde ingevolge het Deel Prudentieel toezicht financiële ondernemingen van de wet, alsmede met inachtneming van Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de internationale jaarrekeningstandaarden, nadere regels met betrekking tot de rapportage van de aanvullende kapitaaltoereikendheid. Artikel **2:2, vierde lid**, is van toepassing.

Artikel 4:3

1. Ongeacht welke van de in artikel **4:1, tweede lid**, bedoelde methoden wordt toegepast, betrekt de onderneming, bedoeld in artikel **4:1**, het totale solvabiliteitstekort van een dochteronderneming bij de berekening, indien het groepslid een dochteronderneming is en zij een solvabiliteitstekort of, indien het groepslid een niet-gereglementeerde entiteit uit de financiële marktsector is, een theoretisch solvabiliteitstekort heeft.
1a. Indien de Nederlandsche Bank coördinator is als bedoeld in artikel **2:324 van de wet** en zij van oordeel is dat de aansprakelijkheid van de moederonderneming die een gedeelte van het kapitaal van de dochteronderneming in eigendom heeft, strikt en ondubbelzinnig tot dat gedeelte van het kapitaal beperkt is, kan zij besluiten dat de onderneming het solvabiliteitstekort van die dochteronderneming proportioneel in aanmerking neemt. Indien tussen de groepsleden geen kapitaalbanden bestaan, bepaalt de Nederlandsche Bank, indien zij coördinator is als bedoeld in artikel **2:324 van de wet**, na overleg met de relevante toezichthoudende instanties, het gedeelte van het solvabiliteitstekort dat de onderneming bij de berekening betrekt, rekening houdend met de aansprakelijkheid waartoe de bestaande betrekkingen aanleiding geven.
2. Ongeacht welke van de in artikel **4:1, tweede lid**, bedoelde methoden wordt toegepast:
a. is het meerdere malen gebruiken van vermogensbestanddelen die voor de berekening van het eigen vermogen in aanmerking komen op het niveau van het financiële conglomeraat of de creatie van eigen vermogen binnen de groep niet toegestaan; met het oog daarop zijn de relevante regels van de desbetreffende sectorale voorschriften van overeenkomstige toepassing;
b. betrekt de onderneming bij de berekening van de aanwezige solvabiliteit voor iedere deelsector in het financieel conglomeraat de eigenvermogensbestanddelen als omschreven in de voor die deelsector geldende sectorale voorschriften; indien er een tekort aan eigen vermogen is op het niveau van het financiële conglomeraat, betrekt de onderneming bij die berekening alleen de eigenvermogensbestanddelen die op grond van elk van de sectorale voorschriften in aanmerking komen;

c. houdt de onderneming bij de berekening van het eigen vermogen van het financiële conglomeraat rekening met de beperkingen die voor de berekening van het eigen vermogen gelden op grond van de voor elk van de deelsectoren geldende sectorale voorschriften;
d. betrekt de onderneming bij de berekening van het eigen vermogen van het financiële conglomeraat alleen het eigen vermogen voorzover dit effectief overdraagbaar en beschikbaar is tussen de verschillende groepsleden in het licht van de doeleinden van de kapitaaltoereikendheidsvoorschriften;
e. berekent de onderneming het theoretische solvabiliteitsvereiste voor een niet-gereglementeerd groepslid uit de financiële marktsector volgens de regels waaraan dat groepslid krachtens de desbetreffende sectorale voorschriften zou moeten voldoen indien het een gereglementeerde entiteit van die specifieke deelsector zou zijn;
f. berekent de onderneming het theoretische solvabiliteitsvereiste van een gemengde financiële holding in overeenstemming met de sectorale voorschriften van de belangrijkste deelsector in het financiële conglomeraat.

Artikel 4:4

Vervallen

Afdeling 4.2 Risicoconcentratie, intragroepsovereenkomsten en -posities en risicobeheer- en internecontroleprocedures

Artikel 4:5

1. Een onderneming als bedoeld in artikel **2:328, eerste lid, van de wet** verstrekt de in dat artikel bedoelde rapportage met betrekking tot de significante risicoconcentraties eenmaal per jaar. De Nederlandsche Bank kan, indien de omstandigheden van een bepaalde onderneming daar aanleiding toe geven, besluiten dat die onderneming rapporteert met een hogere frequentie.
2. Onder significante risicoconcentraties worden verstaan risicoconcentraties, welke een door de Nederlandsche Bank, na overleg met de andere relevante toezichthoudende instanties en het financiële conglomeraat, vast te stellen passende drempel, gerelateerd aan het reglementaire eigen vermogen of de technische voorzieningen, te boven gaan.
3. De Nederlandsche Bank bepaalt, na overleg met de andere toezichthoudende instanties, welke categorieën risico's van de gereglementeerde entiteiten in een bepaald financieel conglomeraat worden gerapporteerd op basis van artikel **2:328, eerste lid**, van de wet. Daarbij houdt de Nederlandsche Bank rekening met de specifieke groeps- en risicobeheerstructuur van het financiële conglomeraat.
4. De Nederlandsche Bank stelt, met inachtneming van het bepaalde ingevolge het Deel Prudentieel toezicht financiële ondernemingen van de wet, alsmede met inachtneming van Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de internationale jaarrekeningstandaarden, nadere regels met betrekking tot de rapportage van de risicoconcentraties. Artikel **2:2, vierde lid**, is van toepassing.

Artikel 4:6

1. Een onderneming als bedoeld in artikel **2:329, eerste lid, van de wet** verstrekt de in dat artikel bedoelde rapportage over significante intragroepsovereenkomsten en -posities eenmaal per jaar. De Nederlandsche Bank kan, indien de omstandigheden van een bepaalde onderneming daar aanleiding toe geven, besluiten dat die onderneming rapporteert met een hogere frequentie.
2. Onder significante intragroepsovereenkomsten en -posities worden verstaan intragroepsovereenkomsten en -posities welke een door de Nederlandsche Bank, na overleg met de andere relevante toezichthoudende instanties en het financiële conglomeraat, vast te stellen passende drempel, gerelateerd aan het reglementaire eigen vermogen of de technische voorzieningen, te boven gaan.
3. De Nederlandsche Bank bepaalt, na overleg met de andere toezichthoudende instanties, welke categorieën overeenkomsten of posities van de gereglementeerde entiteiten in een bepaald financieel conglomeraat worden gerapporteerd op basis van artikel **2:329, eerste lid**, van de wet. Daarbij houdt de Nederlandsche Bank rekening met de specifieke groeps- en risicobeheerstructuur van het financiële conglomeraat.
4. De Nederlandsche Bank stelt, met inachtneming van het bepaalde ingevolge het Deel Prudentieel toezicht financiële ondernemingen van de wet, alsmede met inachtneming van Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de internationale jaarrekeningstandaarden, nadere regels met betrekking tot de rapportage van de intragroepsovereenkomsten en -posities. Artikel 2:2, vierde lid, is van toepassing.

Artikel 4:7

1. Een onderneming als bedoeld in artikel **2:330, eerste lid,** van de wet, beschikt over:
a. adequate procedures met betrekking tot de kapitaaltoereikendheid om alle bestaande materiële risico's te bepalen en te meten en het eigen vermogen naar behoren af te stemmen op de risico's;
b. gedegen rapportage- en jaarrekeningsystemen, met het oog op de bepaling, meting, bewaking en beheersing van de intragroepsovereenkomsten- en posities en de risicoconcentratie.
2. De onderneming beschikt tevens met het oog op het risiscobeheer, bedoeld in artikel **2:330, eerste lid, onderdeel a, van de wet**, over:
a. een gedegen bestuur en beheer, waarin is voorzien in goedkeuring en periodieke evaluatie van de strategieën en het beleid door de passende bestuursorganen op het niveau van het financiële conglomeraat met betrekking tot alle risico's die zij aangaan;
b. een adequaat kapitaaltoereikendheidsbeleid om te anticiperen op de gevolgen van de bedrijfsstrategie van de gereglementeerde entiteiten in het financieel conglomeraat voor het risicoprofiel en de kapitaaltoereikendheid, bedoeld in artikel **2:327** van de wet;
c. adequate procedures om te waarborgen dat de risicobewakingssystemen van de gereglementeerde entiteiten in het financieel conglomeraat goed geïntegreerd zijn in hun organisatie en dat alle

maatregelen zijn genomen om te waarborgen dat de systemen die worden toegepast in alle ondernemingen die onder het aanvullende toezicht vallen met elkaar in overeenstemming zijn, zodat de risico's op het niveau van het financiële conglomeraat kunnen worden gemeten, bewaakt en beheerst.

HOOFDSTUK 5. Slotbepalingen

Artikel 5:1

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel 5:2

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit prudentieel toezicht financiële groepen Wft.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister van Financiën,

BIJLAGE A bij artikel 3:16

METHODE 1: aftrek en aggregatie

Methode waarbij de aangepaste solvabiliteit van de deelnemende levensverzekeraar of herverzekeraar wordt berekend als het verschil tussen:

i) de som van:
- de vermogensbestanddelen die in aanmerking komen voor de solvabiliteitsmarge van de deelnemende levensverzekeraar of schadeverzekeraar;
en
- het proportionele deel van de deelnemende levensverzekeraar of schadeverzekeraar in de vermogensbestanddelen die in aanmerking komen voor de solvabiliteitsmarge van de verbonden levensverzekeraar of schadeverzekeraar;

en

ii) de som van:
- de boekwaarde van de verbonden levensverzekeraar of schadeverzekeraar bij de deelnemende levensverzekeraar of schadeverzekeraar;
en
- het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van de deelnemende levensverzekeraar of schadeverzekeraar;
en
- het proportionele deel van het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van de verbonden levensverzekeraar of schadeverzekeraar.

Indien de deelneming in de verbonden levensverzekeraar of schadeverzekeraar geheel of ten dele bestaat uit een middellijk belang wordt in punt ii), eerste streepje, de waarde daarvan in de berekening betrokken met inachtneming van de desbetreffende opeenvolgende deelnemingen. Ook worden in de punten i), tweede streepje, en ii), derde streepje, de proportionele delen van, onderscheidenlijk, de vermogensbestanddelen die in aanmerking komen voor de solvabiliteitsmarge van de verbonden levensverzekeraar of schadeverzekeraar en het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van die levensverzekeraar of schadeverzekeraar in de berekening begrepen.

METHODE 2: aftrek van een vereiste

Methode waarbij de aangepaste solvabiliteit van de deelnemende levensverzekeraar of schadeverzekeraar wordt berekend als het verschil tussen:

i) de som van de vermogensbestanddelen die in aanmerking komen voor de solvabiliteitsmarge van de deelnemende levensverzekeraar of schadeverzekeraar;

en

ii) de som van:
- het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van de deelnemende levensverzekeraar of schadeverzekeraar;
en

- het proportionele deel van het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van de verbonden levensverzekeraar of schadeverzekeraar.

Voor de waardering van de vermogensbestanddelen die in aanmerking komen voor de solvabiliteitsmarge worden deelnemingen vastgesteld op basis van de nettovermogenswaarde, overeenkomstig artikel 389, tweede lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

METHODE 3: methode op basis van consolidatie van jaarrekeningen

Methode waarbij de aangepaste solvabiliteit van de deelnemende levensverzekeraar of schadeverzekeraar wordt berekend aan de hand van de geconsolideerde jaarrekeningen en is het verschil tussen:

i) de vermogensbestanddelen die in aanmerking komen voor de solvabiliteitsmarge berekend op basis van de geconsolideerde gegevens;

en

ii) - hetzij de som van het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van de deelnemende levensverzekeraar of schadeverzekeraar en het proportionele deel van het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van de verbonden levensverzekeraars of schadeverzekeraars zoals dat voor de opstelling van de geconsolideerde jaarrekeningen in aanmerking genomen is;
- hetzij het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge die op basis van de geconsolideerde gegevens berekend is.

Het bepaalde ingevolge de artikelen **2:78, derde lid,** en **2:82, tweede lid**, van de wet is van overeenkomstige toepassing op de bepaling van de vermogensbestanddelen die in aanmerking komen voor de solvabiliteitsmarge en de berekening van het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge op basis van de geconsolideerde gegevens.

BIJLAGE B bij artikel 4:1, tweede lid

METHODE 1: methode op basis van consolidatie van jaarrekeningen
Methode waarbij de kapitaaltoereikendheid van de gereglementeerde entiteiten in een financieel conglomeraat wordt berekend aan de hand van de geconsolideerde jaarrekening.
De kapitaaltoereikendheid wordt berekend als het verschil tussen:

i) het eigen vermogen van het financiële conglomeraat, berekend op basis van de geconsolideerde positie van de groep; de in aanmerking komende vermogensbestanddelen zijn die welke in de desbetreffende sectorale voorschriften als zodanig worden aangemerkt;

en

ii) de som van de solvabiliteitsvereisten voor elke deelsector van de groep, in voorkomend geval met inbegrip van de solvabiliteitsvereisten voor de gemengde financiële holding; de solvabiliteitsvereisten voor elke deelsector worden berekend volgens de desbetreffende sectorale voorschriften.

Voor niet-gereglementeerde entiteiten uit de financiële marktsector die niet bij de bovenbedoelde berekeningen van de sectorale solvabiliteitsvereisten zijn meegeteld, en in voorkomend geval voor de gemengde financiële holding van het financieel conglomeraat, wordt een theoretisch solvabiliteitsvereiste berekend.

METHODE 2: aftrek en aggregatie
Methode waarbij de kapitaaltoereikendheid van de gereglementeerde entiteiten in een financieel conglomeraat wordt berekend aan de hand van de jaarrekeningen van elk van de entiteiten in de groep.
De kapitaaltoereikendheid wordt berekend als het verschil tussen:

i) de som van het eigen vermogen van elke tot het financiële conglomeraat behorende gereglementeerde en niet-gereglementeerde entiteit uit de financiële marktsector, in voorkomend geval met inbegrip van de gemengde financiële holding; de in aanmerking komende vermogensbestanddelen zijn die welke in de desbetreffende sectorale voorschriften als zodanig worden aangemerkt;

en

ii) de som van:
- de solvabiliteitsvereisten voor elke tot de groep behorende gereglementeerde en niet-gereglementeerde entiteit uit de financiële marktsector, in voorkomend geval met inbegrip van de solvabiliteitsvereisten voor de gemengde financiële holding; deze solvabiliteitsvereisten worden berekend volgens de relevante sectorale voorschriften; en
- de boekwaarde van de deelnemingen in andere entiteiten van de groep.

Voor niet-gereglementeerde entiteiten uit de financiële marktsector, en in voorkomend geval voor de gemengde financiële holding van het financieel conglomeraat, wordt een theoretisch solvabiliteitsvereiste berekend.
Het eigen vermogen en de solvabiliteitsvereisten worden voor hun proportionele deel in aanmerking genomen krachtens het derde lid.

METHODE 3: aftrek van een vereiste
Methode waarbij de kapitaaltoereikendheid van de gereglementeerde entiteiten in een financieel conglomeraat wordt berekend aan de hand van de jaarrekeningen van elk van de entiteiten in de groep.
De kapitaaltoereikendheid wordt berekend als het verschil tussen:

i) het eigen vermogen van de moederonderneming of de entiteit die aan het hoofd van het financiële conglomeraat staat; de in aanmerking komende vermogensbestanddelen zijn die welke in de desbetreffende sectorale voorschriften als zodanig worden aangemerkt;

en

ii) de som van:
- het solvabiliteitsvereiste van de moederonderneming of de entiteit, bedoeld onder i); en
- de boekwaarde van de deelnemingen van eerstgenoemden in andere entiteiten van de groep of de solvabiliteitsvereisten van deze entiteiten als dat bedrag hoger uitvalt; deze solvabiliteitsvereisten worden voor hun proportionele deel in aanmerking genomen uit hoofde van het derde lid.

Voor niet-gereglementeerde entiteiten wordt een theoretisch solvabiliteitsvereiste berekend.
Bij de waardering van de vermogensbestanddelen die voor de berekening van de kapitaaltoereikendheid in aanmerking komen, kunnen deelnemingen worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode overeenkomstig de optie bedoeld in artikel 59, tweede lid, onderdeel b), van de vierde richtlijn nr. 78/660/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 25 juli 1978 op de grondslag van artikel 54, lid 3, sub g), van het Verdrag betreffende de jaarrekening van bepaalde vennootschapsvormen (PbEG L 222).

METHODE 4: combinatie van de methoden 1, 2 en 3
Methode waarbij de kapitaaltoereikendheid van de gereglementeerde entiteiten in een financieel conglomeraat wordt berekend aan de hand van een combinatie van de methoden 1, 2 of 3 of een combinatie van twee van deze methoden.

Bij de berekening van de kapitaaltoereikendheidsvereisten voor een financieel conglomeraat door middel van **methode 1** worden het eigen vermogen en de solvabiliteitsvereisten van de groepsleden berekend door toepassing van de sectorale voorschriften met betrekking tot de vorm en de mate van

de consolidatie die zijn neergelegd in met name artikel 54 van de richtlijn banken en bijlage I, punt 1, onder B, van richtlijn nr. 98/78/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 27 oktober 1998 betreffende het aanvullend toezicht op verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep (PbEG L 330).

Bij de berekening van de kapitaaltoereikendheidsvereisten voor een financieel conglomeraat door middel van **methode 2 of 3** wordt rekening gehouden met het proportionele deel van de moederonderneming of onderneming die een deelneming in een ander groepslid bezit. Onder “proportioneel deel” wordt verstaan het gedeelte van het geplaatste kapitaal dat rechtstreeks of middellijk door deze onderneming wordt gehouden.

NOTA VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

Dit besluit stelt nadere regels ten aanzien van het prudentiële toezicht op financiële groepen. De grondslagen voor dit besluit zijn te vinden in hoofdstuk 2.6 van de Wet op het financieel toezicht (de wet). Dit besluit volgt de indeling van dat hoofdstuk. Er zijn dan ook hoofdstukken voor geconsolideerd toezicht op kredietinstellingen, het aanvullende toezicht op levensverzekeraars en schadeverzekeraars in een verzekeringsgroep en het aanvullende toezicht op financiële conglomeraten.

Het doel van het geconsolideerd toezicht op kredietinstellingen, het aanvullende toezicht op levens- en schadeverzekeraars in een verzekeringsgroep en het aanvullende toezicht op financiële conglomeraten is in grote lijnen gelijk: de Nederlandsche Bank (DNB) moet zich een juist beeld kunnen vormen van de financiële soliditeit van de groep, waardoor er op kan worden toegezien dat de solvabiliteit van een groep niet te gunstig wordt voorgesteld. Zo is het niet acceptabel dat door een financiële onderneming een lening wordt verstrekt aan haar moederonderneming die op haar beurt het daarmee gemoeide bedrag gebruikt als financiering voor de uitbreiding van haar aandelenbelang in die dochteronderneming. Door middel van een dergelijke kringfinanciering kan de beschikbare solvabiliteit (aanzienlijk) worden verhoogd zonder dat de financiële positie van de groep materieel verbetert. In essentie dient te worden voorkomen dat een vermogenscomponent in de groep meerdere malen in aanmerking wordt genomen bij de berekening van de solvabiliteitsmarge. Dit fenomeen staat internationaal bekend als “multiple gearing”.
De richtlijn banken[1] schrijft voor kredietinstellingen de consolidatiekring voor, omdat onder de richtlijn banken de Nederlandsche Bank een kredietinstelling kan uitsluiten van solvabiliteitstoezicht wanneer deze kredietinstelling een dochter is en in de geconsolideerde jaarrekening van de moeder is betrokken. Dit is geregeld in de Wft. Voor kredietinstellingen betekent dit dat voor het entiteitstoezicht, dat is geregeld in het Besluit prudentiële regels Wft, de geconsolideerde jaarrekening het uitgangspunt is. Voor de andere categorieën financiële ondernemingen is het solotoezicht gebaseerd op de enkelvoudige jaarrekening.
De berekening van de aanvullende solvabiliteitseis voor de andere categorieën financiële ondernemingen kan op meerdere manieren geschieden. Deze verschillende methoden zijn uitgewerkt in dit besluit. Het gaat in dit besluit om de methoden opgenomen in de richtlijn verzekeraars in een verzekeringsgroep[2] en de richtlijn financiële conglomeraten[3]. Omdat in de

[1] Richtlijn nr. 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 20 maart 2000 betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen (PbEG L 126).
[2] Richtlijn nr. 98/78/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 27 oktober 1998 betreffende het aanvullende toezicht op verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep (PbEG L 330).
[3] Richtlijn nr. 2002/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 16 december 2002 betreffende het aanvullende toezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat en tot wijziging van de Richtlijnen 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG en 93/22/EEG van de Raad en van de Richtlijnen 98/78/EG en 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad (PbEU L 35).

Wft de regels ten aanzien van de consolidatiekring en ook de bevoegdheid van DNB om een vrijstelling te verlenen zijn opgenomen, behoeft er in dit besluit minder te worden uitgewerkt voor het toezicht op geconsolideerde basis voor kredietinstellingen dan voor het aanvullende toezicht op levens- en schadeverzekeraars in een verzekeringsgroep en het aanvullende toezicht op financiële conglomeraten.
De richtlijn banken bevat regels met betrekking tot de consolidatie van bancaire groepen. In de richtlijn verzekeraars in een verzekeringsgroep worden regels gegeven betreffende het aanvullende toezicht op levensverzekeraars en schadeverzekeraars in een verzekeringsgroep. Deze twee richtlijnen hebben betrekking op homogene groepen en slechts in beperkte mate, en veelal indirect, op financiële conglomeraten. Daarom was als sluitstuk de richtlijn financiële conglomeraten nodig die regels bevat voor aanvullend toezicht op gemengde groepen. Deze richtlijn is qua uitwerking enigszins vergelijkbaar met de richtlijn verzekeraars in een verzekeringsgroep.

Hoofdstuk 2 Geconsolideerd toezicht op kredietinstellingen

Een kredietinstelling die aan het hoofd staat van een groep waarvan andere kredietinstellingen of financiële instellingen deel uitmaken staat onder toezicht op basis van haar, conform de reikwijdte van de consolidatie bepaalde, geconsolideerde financiële positie. Dit betekent dat de geconsolideerde financiële positie van een kredietinstelling aan de toezichtvereisten moet voldoen. Met name betreft het toezichtvereisten inzake de solvabiliteit en liquiditeit, de kapitaaltoereikendheid met het oog op de marktrisico's alsmede beperkingen die aan grote uitzettingen worden gesteld.
Het toezicht op geconsolideerde basis op kredietinstellingen betrekt dus de groepsomgeving waarbinnen de kredietinstelling opereert in het toezicht. Ook de financiële holding valt hieronder. Reden daarvoor is mede dat een financiële holding (inclusief haar dochterondernemingen) vergelijkbare activiteiten verricht en dus aan vergelijkbare financiële risico's bloot staat als een kredietinstelling. Om te voorkomen dat de door andere groepsleden gelopen risico's een (nadelige) invloed op de betrokken kredietinstelling hebben, is het noodzakelijk de geconsolideerde financiële positie van de financiële holding bij het toezicht op de kredietinstelling te betrekken. Uitgangspunt voor het toezicht is dat alleen de bancaire en hiermee sterk verwante onderdelen binnen de groep worden geconsolideerd en dat deelnemingen die niet gerelateerd zijn aan bancaire activiteiten juist niet worden geconsolideerd en derhalve als deelneming in de geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen. De geconsolideerde bankengroep beslaat de financiële holding en haar belangen in de kredietinstellingen en andere financiële instellingen binnen de groep. Op basis van de geconsolideerde balans kan het ten behoeve van de solvabiliteit beschikbare kapitaal worden vastgesteld. Voorts kan bezien worden ten behoeve van welke bancaire en hiermee gerelateerde activiteiten dit kapitaal moet worden aangehouden.

Aandelenbeleggingen en deelnemingen in niet-bancaire ondernemingen krijgen een weging conform de bancaire solvabiliteitsrichtlijnen om vast te kunnen stellen welk kapitaal beschikbaar is ter dekking van de risico's van de bancaire activiteiten onder de financiële holding.

Hoofdstuk 3 Aanvullend toezicht op Nederlandse levensverzekeraars en schadeverzekeraars in een verzekeringsgroep

Voor wat betreft de verzekeringsgroepen is de inhoud van het Besluit aanvullend toezicht verzekeraars in een verzekeringsgroep (Batvv) materieel overgenomen. Hierbij is er naar gestreefd de redactie van de bepalingen zoveel mogelijk te vereenvoudigen, zonder dat dit tot inhoudelijke wijzigingen aanleiding geeft. Voorts zijn de verplichtingen in dit besluit in beginsel op de verzekeraar gelegd, terwijl in de Batvv de verplichtingen veelal - minder juist - nog op de toezichthouder waren gelegd. Laatstgenoemd besluit was gebaseerd op de Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993 (Wtv 1993) en gaf uitvoering aan de richtlijn verzekeraars in een verzekeringsgroep. In deze richtlijn worden regels gegeven betreffende het aanvullende toezicht op levensverzekeraars en schadeverzekeraars in een verzekeringsgroep. Als gevolg van het intrekken van de Wtv 1993 is genoemd besluit van rechtswege vervallen.

Keuze berekeningsmethodiek aangepaste solvabiliteit
Aangezien elk van de in het onderhavige hoofdstuk opgenomen methoden ter berekening van de aangepaste solvabiliteit van een groepsverzekeraar bij juiste toepassing tot een vergelijkbaar resultaat leidt is het niet noodzakelijk één van die methoden dwingend voor te schrijven. Om echter te voorkomen dat de toezichthouder bij de beoordeling van de aangepaste solvabiliteit van de individuele levens- of schadeverzekeraars wordt geconfronteerd met steeds wisselende berekeningswijzen, dienen die levens- of schadeverzekeraars de berekeningsmethode die zij hebben gekozen consistent toe te passen.

In aanmerking te nemen vermogensbestanddelen
De vermogensbestanddelen die in de wettelijke solvabiliteitsberekeningen mogen worden meegeteld, bevatten ook elementen die een impliciet karakter hebben, zoals toekomstige winsten en het niet-gestorte deel van het geplaatste aandelenkapitaal. In dit hoofdstuk is aangegeven op welke wijze met deze bestanddelen rekening moet worden gehouden in het geval van moeder-dochter- en andere deelnemingsverhoudingen. Indien naar het oordeel van DNB sprake is van niet door de dochteronderneming aan de moederonderneming overdraagbare vermogensbestanddelen, dan wordt daarmee geen rekening gehouden bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit. Dit is bijvoorbeeld het geval als de bedoelde bestanddelen niet dienen ter dekking van het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van de dochteronderneming.

Vermijden van dubbele berekeningen

In dit hoofdstuk worden tevens de niveaus beschreven waarop de solvabiliteitsberekeningen moeten worden uitgevoerd. Algemeen uitgangspunt daarbij is dat van elke onder toezicht staande Nederlandse levens- of schadeverzekeraar in de groep die een deelneming heeft in een andere levens- of schadeverzekeraar of herverzekeraar, de aangepaste solvabiliteit moet worden berekend. Zijn er meer met die verzekeraar verbonden verzekeraars dan moeten die, voor zover van toepassing, in de berekening worden betrokken. Teneinde de administratieve lasten van de toepassing van de bepalingen van het onderhavige besluit te beperken, behoeft de berekening niet te worden uitgevoerd als de aangepaste solvabiliteit van die verbonden Nederlandse levens- of schadeverzekeraar al in aanmerking wordt genomen bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit van de betrokken deelnemende Nederlandse levens- of schadeverzekeraar. Ook indien de deelnemende levens- of schadeverzekeraar is verbonden met een verzekeringsholding of een herverzekeraar met zetel in Nederland, kan van de berekening worden afgezien als de genoemde holding of herverzekeraar al elders in een aangepaste solvabiliteitsberekening is opgenomen. Voorts kan zich een situatie voordoen waarbij een levens- of schadeverzekeraar met een of meer levens- of schadeverzekeraars met zetel buiten Nederland is verbonden met een verzekeringsholding, herverzekeraar of een niet-Europese levens- of schadeverzekeraar. Als die andere lidstaat de berekening laat uitvoeren behoeft de berekening niet nog eens door de Nederlandse levens- of schadeverzekeraar te geschieden. In al deze gevallen geldt de voorwaarde dat de bestanddelen van de solvabiliteitsmarge adequaat over de betrokken ondernemingen verdeeld zijn. Dit wil zeggen dat er geen concentratie mag bestaan van mindere bestanddelen bij een bepaalde levens- of schadeverzekeraar.
Ten slotte kan voor de aangepaste solvabiliteit gebruik worden gemaakt van de solvabiliteitsgegevens zoals die voor verbonden ondernemingen met zetel in een andere lidstaat in die andere lidstaat zijn berekend.

Herverzekeraars en verzekerings(tussen)holdings
Herverzekeraars behorende tot een verzekeringsgroep worden uitsluitend ten behoeve van de berekening van de aangepaste solvabiliteit beschouwd als een directe levens- of schadeverzekeraar. Dit betekent nadrukkelijk niet dat aldus herverzekeraars impliciet onder toezicht worden gesteld. Er wordt slechts aan een herverzekeraar die tot een verzekeringsgroep behoort ten behoeve van de berekening van de solvabiliteit van de groep als geheel een pro-forma solvabiliteitseis gesteld die afgeleid wordt van de solvabiliteitseisen die gelden voor onder toezicht staande levens- of schadeverzekeraars.
Aan een eventuele verzekerings(tussen)holding die niet vergunningplichtig is, wordt voor de berekening een solvabiliteitseis van nul toegekend.
Verzekeraarsdeelnemingen in staten die geen lidstaat zijn worden, voor zover daar soortgelijke solvabiliteitseisen als in de Europese Gemeenschap worden gesteld, behandeld conform de regels van die staat, en anders volgens de in de Europese Gemeenschap geldende solvabiliteitsregels. Ook ten aanzien van de herverzekeraars in een staat die geen lidstaat is

worden pro forma de eisen van de Europese Gemeenschap toegepast indien soortgelijke solvabiliteitseisen in die staat ontbreken.
Tenslotte geldt in zijn algemeenheid dat indien het niet mogelijk is relevante informatie te verkrijgen over de solvabiliteit van (her)verzekeraars buiten Nederland, de boekwaarde van de deelneming als geheel wordt afgetrokken van de solvabiliteit van de deelnemende Nederlandse levens- of schadeverzekeraar.

Aanvullend toezicht op levens- of schadeverzekeraars die dochteronderneming zijn van een verzekeringsholding, een herverzekeraar of een niet-Europese levens- of schadeverzekeraar
Met de bepalingen in afdeling 3.2 van hoofdstuk 3 wordt beoogd een aangepaste solvabiliteit voor de gehele verzekeringsgroep te berekenen inclusief verzekeringsholdings en herverzekeraars die in Nederland niet onder toezicht staan. Daarnaast bevat deze afdeling bepalingen ten aanzien van levens- of schadeverzekeraars die dochteronderneming zijn van moederondernemingen met zetel in een staat die geen lidstaat is en die ook in andere lidstaten dochterondernemingen hebben. Bij het toezicht op sterk internationaal georiënteerde levens- of schadeverzekeraars die deel uitmaken van een verzekeringsgroep kunnen situaties ontstaan waarbij niet altijd even duidelijk is welke acties door de bij het toezicht op die groepsondernemingen betrokken toezichthouders worden verricht. Afdeling 3.2 bevat hiervoor een aantal bepalingen. Een belangrijk element hierbij is dat met betrekking tot de berekeningen van de aangepaste solvabiliteit van levens- of schadeverzekeraars die in verzekeringsgroepsverband opereren afspraken tussen toezichthoudende instanties zullen moeten worden gemaakt. Bovendien is er bij multinationale ondernemingen vaak sprake van sterk gediversifieerde activiteiten die niet uitsluitend of hoofdzakelijk beperkt zijn tot verzekeringsactiviteiten. Om ook deze situaties het hoofd te kunnen bieden wat betreft de aangepaste solvabiliteitsberekeningen zijn in deze afdeling bepalingen opgenomen die leiden tot een gelijkwaardige behandeling van Europese levens- of schadeverzekeraars en niet-Europese levens- of schadeverzekeraars.

Hoofdstuk 4 Financiële conglomeraten

Hoofdstuk 4 van dit besluit bevat specifieke regels ten aanzien van aanvullende eisen voor financiële conglomeraten.
De richtlijn financiële conglomeraten geeft regels om te voorkomen dat delen van financiële conglomeraten in het geheel niet onder regelgeving vallen of dat er binnen één conglomeraat aan meerdere wetten en regels moet worden voldaan. Zie de toelichting bij de derde nota van wijziging bij het voorstel van wet op het financieel toezicht[4]. Bijlage I van de richtlijn financiële conglomeraten, waarin de berekeningsmethoden van de aanvullende kapitaaltoereikendheid zijn opgenomen, is grotendeels ontleend aan de richtlijn verzekeraars in een verzekeringsgroep. Het doel is dan ook hetzelfde, namelijk het voorkomen dat de financiële positie van het

[4] Kamerstukken II 2004/05, 29708, nr. 17

financiële conglomeraat te gunstig kan worden voorgesteld. Hetgeen is gesteld in hoofdstuk 3 met betrekking tot de in aanmerking te nemen vermogensbestanddelen geldt dan ook onverkort. Ook de berekeningsmethoden zijn ontleend aan laatstgenoemde richtlijn, met dien verstande dat rekening is gehouden met de omstandigheid dat naast levens-, schade- en herverzekeraars ook andere financiële ondernemingen in een financieel conglomeraat voorkomen. Bovendien staat de richtlijn financiële conglomeraten nog een vierde berekeningsmethode toe, namelijk een combinatie van de drie andere methoden. Bijlage II van de richtlijn financiële conglomeraten is niet ontleend aan de richtlijn verzekeraars in een verzekeringsgroep. Ten aanzien van verzekeringsgroepen zijn er geen eisen met betrekking tot risicoconcentraties.
Op grond van de artikelen 2:329, eerste lid, 2:330, derde en vierde lid, 2:331, derde en vierde lid, en 2:332, tweede lid, van de wet kunnen nadere regels worden gesteld ten aanzien van respectievelijk aanvullende kapitaaltoereikendheid, risicoconcentratie, intragroepsovereenkomsten en –posities en risicobeheer- en internecontroleprocedures.

Dit besluit schept meer duidelijkheid over wanneer en wat gerapporteerd moet worden door de onderneming die, alleen of samen met een andere onderneming, aan het hoofd staat van een financieel conglomeraat. Op de vier, hierboven genoemde, gebieden die van belang zijn voor de stabiliteit van een financieel conglomeraat zijn daarom specifiekere eisen gesteld aan de ondernemingen die aan het hoofd van een conglomeraat staan.

De inhoud van hoofdstuk 4 is gebaseerd op de richtlijn financiële conglomeraten. Daarnaast is gekeken naar regelingen en rapportages uit het protocol tussen De Nederlandsche Bank NV en de Verzekeringskamer waarin (voor de fusie tussen die twee) afspraken waren opgenomen over de wijze waarop financiële en niet-financiële conglomeraten werden betrokken bij het toezicht op de daartoe behorende kredietinstellingen en verzekeraars.
Het niveau van regelgeving in hoofdstuk 4 is vergelijkbaar met de systematiek die in de wet en daaronder hangende regelgeving is gehanteerd. De normen die in de wet zijn neergelegd zijn nader uitgewerkt in dit besluit. Zeer technische berekeningen zijn gedelegeerd aan DNB en worden dus opgenomen in toezichthouderregels.

In hoofdstuk 4 krijgt DNB een aantal toezichthoudende bevoegdheden toebedeeld.
In drie van de artikelen die de grondslag vormen voor dit hoofdstuk, de artikelen 2:329 tot en met 2:331 van de wet, is bepaald dat de verplichtingen voor de onderneming die, alleen of samen met een andere onderneming, aan het hoofd staat van een financieel conglomeraat waarvan een gereglementeerde entiteit met zetel in Nederland deel uitmaakt, alleen gelden als DNB coördinator is.
De bevoegdheden die DNB krijgt toebedeeld oefent zij dus uit in de hoedanigheid van coördinator.
Een bevoegdheid van DNB is onder andere dat zij, na overleg met de andere relevante toezichthouders en het financieel conglomeraat, kan bepalen welke methode het financiële

conglomeraat moet toepassen bij de berekening van de kapitaaltoereikendheid. Dat dit, in tegenstelling tot de berekening van de aangepaste solvabiliteit van een groepsverzekeraar, niet in alle gevallen behoeft te worden overgelaten aan het conglomeraat zelf vloeit voort uit de richtlijn financiële conglomeraten.

Net als in de wet zijn de regels in hoofdstuk 4 van toepassing op financiële conglomeraten en worden de verplichtingen om te voldoen aan de kapitaaltoereikendheid en de rapportages met betrekking tot de risicoconcentraties, intragroepsovereenkomsten of -posities en de risicobeheer- en internecontroleprocedures opgelegd aan de onderneming die aan het hoofd staat van het financiële conglomeraat. In enkele gevallen kan DNB bepalen dat de verplichting moet worden nagekomen door een gereglementeerde entiteit die deel uitmaakt van de groep en een zetel in Nederland heeft. De verplichtingen die volgen uit hoofdstuk 4 zijn dan ook van toepassing op deze entiteit. Dit is het geval bij artikel 2:327, vierde lid, 2:328, tweede lid, en 2:329, tweede lid. Daarnaast is de rapportageverplichting voor de kapitaaltoereikendheid op grond van artikel 2:327, derde lid, ook van toepassing op gereglementeerde entiteiten met zetel in Nederland die deel uitmaken van een financieel conglomeraat indien de onderneming aan het hoofd van dat conglomeraat haar verplichting niet nakomt.

In hoofdstuk 4 is gekozen voor de volgende opbouw. Afdeling 4.1 bevat regels voor de aanvullende kapitaaltoereikendheid voor financiële conglomeraten en afdeling 4.2 bevat regels ten aanzien van risicoconcentratie, intragroepsovereenkomsten en –posities en risicobeheer- en internecontroleprocedures. Bij deze indeling is met name aangesloten bij de indeling in de richtlijn financiële conglomeraten. De kapitaaltoereikendheid wordt daar in Bijlage A behandeld en de risicoconcentratie en intragroepsovereenkomsten en –posities, die veel vergelijkbare elementen bevatten, worden gezamenlijk in Bijlage B behandeld.

Administratieve lasten

Hoofdstuk 1 kan leiden tot een geringe verhoging van de administratieve lasten. De oorzaak hiervan is de richtlijn financiële conglomeraten die eist dat de personen die het dagelijks beleid van een gemengde financiële holding, financiële holding of verzekeringsholding bepalen deskundig moeten zijn. Op grond van de Wet toezicht effectenverkeer 1995 (Wte 1995), de Wet toezicht kredietwezen 1992 (Wtk 1992) en de Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993 (Wtv 1993) werden deze personen al getoetst indien zij ook het dagelijks beleid van de financiële onderneming bepalen. Nieuw is dat nu altijd moet worden getoetst, zelfs als de holding geen raakvlakken heeft met een Nederlandse financiële onderneming. Er zijn geen gegevens voorhanden om te bepalen met welk bedrag de administratieve lasten hierdoor zullen stijgen. Naar het zich laat aanzien zijn er op dit moment geen personen waarvan de deskundigheid of betrouwbaarheid op grond van dit besluit nog moeten worden getoetst.

Hoofdstuk 2 zou kunnen leiden tot een verhoging van de administratieve lasten. Op grond van de richtlijn financiële conglomeraten is in de richtlijn banken een bepaling over rapportage van intragroepsovereenkomsten en -posities ingevoegd die is verwerkt in artikel 2:2 van hoofdstuk 2. Voor zover nu echter bekend zijn er evenwel geen gemengde holdings van bankengroepen die zouden moeten rapporteren.
Hoofdstuk 3 zal niet leiden tot nieuwe administratieve lasten. In dit hoofdstuk is de inhoud van het Batvv aanvullend toezicht verzekeraars in een verzekeringsgroep materieel overgenomen.

De verplichtingen uit hoofdstuk 4 en de bovenliggende wet zijn deels wel nieuw, namelijk voorzover zij verder gaan dan het hierboven genoemde protocol.
Zoals in de paragraaf over administratieve lasten in de toelichting bij de derde nota van wijziging van het voorstel van wet op het financieel toezicht[5] al uiteen is gezet, waren er in de praktijk al lasten die voortvloeiden uit het protocol.
In dit besluit is gekozen voor een rapportagefrequentie van eenmaal per jaar voor zowel de kapitaaltoereikendheid, de risicoconcentraties als de intragroepsovereenkomsten en –posities.
De berekening in de toelichting van de derde nota van wijziging geeft aan dat de lasten van de rapportages in dat geval op € 14.000,- per jaar uitkomen. Hierbij zijn ook de lasten meegerekend die eventueel voortvloeien uit artikel 4:8.
De lasten betreffen vooral lasten die samenhangen met de omschakeling naar de nieuwe rapportagestaten; de structurele lasten zijn lager.
Met betrekking tot de rapportagefrequenties voor financiële conglomeraten hebben NVB/Verbond en Euronext/REB in een tweede advies aangegeven dat tweemaal per jaar rapporteren acceptabel is, indien een van de twee rapportages gebaseerd is op intern beschikbare managementinformatie over kapitaaltoereikendheid, intragroepsovereenkomsten of –posities en risicoconcentraties. Deze tweede rapportage zal niet of nauwelijks gevolgen hebben voor de administratieve lasten, aangezien die rapportage gebaseerd is op intern beschikbare informatie die onbewerkt aan de toezichthouder verstrekt kan worden.
Ten opzichte van de voorheen bestaande praktijk zullen de structurele lasten lager uitvallen nu de tweede rapportage niet of nauwelijks kosten met zich brengt. Een verlaging van de administratieve lasten is daarnaast mogelijk doordat sommige groepen, die in de praktijk een financieel conglomeraat waren, niet meer onder de definitie van financieel conglomeraat van de Wft vallen. Hoe groot deze verlaging zal zijn, is niet aan te geven..

Ontvangen adviezen

Het besluit is in nauw overleg met DNB voorbereid. De toezichthouder is in een vroegtijdig stadium betrokken bij de conceptteksten. De opmerkingen van DNB ten aanzien van de verschillende concepten en consultaties zijn zo goed mogelijk en in onderling overleg verwerkt.

[5] Kamerstukken II 2004/05, 29 708, nr. 17, blz. 20 en 21.

Het besluit is – nadat dit al informeel aan de sector was voorgelegd – formeel geconsulteerd. Een groot aantal marktpartijen is in de consultatie betrokken. Van sommige partijen is geen reactie ontvangen. Andere partijen, te weten de Nederlandse Vereniging van Assurantieadviseurs en Financiële Dienstverleners, de Nederlandse Vereniging van Gevolmachtigde Assurantiebedrijven, de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet en de Vereniging van Hypotheekadviseurs in Nederland hebben aangegeven geen inhoudelijk commentaar te hebben.

Van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) is een formele inhoudelijke reactie ontvangen. Het Verbond van Verzekeraars heeft deze reactie formeel onderschreven en aanvullend commentaar van de NVB en het Verbond gezamenlijk gegeven. Deze reacties worden aangeduid met “NVB/Verbond”. Daarnaast is van het Koninklijk Nederlands Instituut voor Registeraccountants (NIVRA) een formele inhoudelijke reactie ontvangen en hebben Euronext Amsterdam N.V. (Euronext) en de Raad van de Effectenbranche (REB) gezamenlijk gereageerd. Deze laatste reactie wordt hierna aangeduid met “Euronext/REB”.
Naast onderstaande toelichting is getracht vragen en onduidelijkheden die naar boven kwamen bij de formele marktconsultatie zoveel mogelijk te beantwoorden of te verduidelijken in de artikelsgewijze toelichting.

Algemene opmerkingen

Met betrekking tot de rapportagefrequenties voor financiële conglomeraten hebben NVB/Verbond en Euronext/REB in een tweede advies aangegeven dat tweemaal per jaar rapporteren acceptabel is, indien een van de twee rapportages gebaseerd is op intern beschikbare managementinformatie over kapitaaltoereikendheid, intragroepsovereenkomsten of –posities en risicoconcentraties. Gezien het korte tijdsbestek tussen dit advies en de informele voorhang van dit besluit, zal verwerking van deze optie in dit besluit nog plaatsvinden. Dit zal geen gevolgen hebben voor de administratieve lasten, aangezien de tweede rapportage gebaseerd is op intern beschikbare informatie die onbewerkt aan de toezichthouder verstrekt kan worden.

NVB/Verbond heeft aangegeven dat de noodzaak van de grondslag uit artikel 2:327, achtste lid, van de wet niet voldoende is gemotiveerd. Op grond van dit artikel kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld ten aanzien van groepen die onder het hierboven genoemde protocol wel werden aangemerkt als financieel conglomeraat, maar die geen financieel conglomeraat zijn in de definitie van de wet. In de memorie van toelichting van de wet is in de artikelsgewijze toelichting al aangegeven dat van deze grondslag alleen gebruik zal worden gemaakt als de noodzaak hiervoor is aangetoond. In dit besluit zijn dan ook geen regels gesteld op basis van genoemd artikel.

Voorts stelt NVB/Verbond dat overlap tussen bestaande rapportages voor banken en verzekeraars en aanvullende rapportages voor financiële conglomeraten moet worden voorkomen of, indien dit niet mogelijk is, dat de geconsolideerde rapportages van verzekeraars en banken moeten worden vervangen door de aanvullende rapportages voor financiële conglomeraten. De richtlijn financiële conglomeraten gaat echter uit van aanvullend toezicht, zodat bovenstaande voorstellen niet mogelijk zijn.
De huidige richtlijnen staan ook niet toe dat er voordelen, zoals diversificatievoordelen, meegenomen worden in de kapitaaltoereikendheidsberekeningen.

Euronext/REB merkt op dat er een onderscheid zou moeten gemaakt bij de omschrijving van de taken van de coördinator bij aanvullend toezicht tussen normale omstandigheden en noodsituaties.
Het is niet zinvol om in het besluit onderscheid te maken tussen normale omstandigheden en noodsituaties. De Wft kent de toezichthouder bepaalde bevoegdheden toe en hij dient de maatregelen te treffen die in de gegeven omstandigheden opportuun zijn. DNB als coördinator kan dus louter omdat er een noodsituatie is, niet opeens iets heel anders gaan doen.

Euronext/REB vraagt naar aanleiding van de toelichting onder het kopje “administratieve lasten” of de regelgeving zal worden aangepast als mocht blijken dat de regelgeving per saldo een stijging van de kosten tot gevolg heeft. Dit zal niet het geval zijn. Hoewel nog niet kan worden berekend in hoeverre de regelgeving, naast de verhoging van de administratieve lasten, ook een vermindering van de administratieve lasten tot gevolg heeft, is een stijging van de administratieve lasten het onvermijdelijke gevolg van de richtlijn financiële conglomeraten.

Artikelsgewijze opmerkingen

De reacties bevatten een aantal artikelsgewijze opmerkingen. Deze opmerkingen hebben op een aantal plaatsen aanleiding gegeven tot – veelal technische en redactionele – aanpassingen of tot een nadere toelichting. Het zou te ver gaan alle aanpassingen in deze nota van toelichting afzonderlijk te bespreken. In het navolgende wordt per hoofdstuk aangegeven in hoeverre de artikelsgewijze opmerkingen aanleiding hebben gegeven tot belangrijke wijzigingen.

Hoofdstuk 1
NVB/Verbond vraagt zich af of artikel 1:4 niet in hoofdstuk 3 van het besluit moet worden opgenomen. Artikel 1:4 geldt echter voor het gehele besluit en hoort derhalve in hoofdstuk 1. Nu artikel 1:4 niet zal worden verplaatst, vragen NVB/Verbond hoe artikel 1:4 zich verhoudt tot artikel 4:1, vierde lid, op grond waarvan DNB een bepaalde methode kan voorschrijven. Het feit dat een methode consistent moet worden toegepast staat echter los van de keuze voor een bepaalde methode. DNB zal opteren voor de methode die het beste bij het betrokken financiële conglomeraat past en zal daarbij rekening houden met de wensen van het financiële

conglomeraat en met de zienswijzen van de andere relevante toezichthoudende instanties. Als de methode is voorgeschreven door DNB dient deze consistent te worden toegepast.

Hoofdstuk 2

De opmerkingen die zijn gemaakt bij hoofdstuk 2 hebben betrekking op artikel 2:2 en samenhangende artikelen uit het derde en vierde hoofdstuk. Deze opmerkingen worden hieronder gezamenlijk behandeld.

NVB/Verbond vraagt of, analoog aan de artikelen 4:5, tweede lid, en 4:6, tweede lid, bij de artikelen 2:2, tweede lid, en 3:1, derde lid, kan worden bepaald dat de drempel waarboven intragroepsovereenkomsten of –posities als significant worden aangemerkt, door DNB wordt vastgesteld na voorafgaand overleg met het betrokken financiële conglomeraat. De richtlijnen staan niet aan een dergelijk overleg in de weg, zodat een voorafgaand overleg in de tekst van de artikelen is opgenomen. Daarbij moet overigens worden bedacht dat de toezichthouder bij het bepalen van de drempel waarboven intragroepsovereenkomsten of -posities als significant worden aangemerkt, niets voor de groep als geheel kan bepalen.

Voorts stelt NVB/Verbond dat in de tekst van het besluit dient te worden opgenomen dat DNB boven de drempels die zij op grond van de artikelen 2:2, tweede lid, 3:1, derde lid, 4:5, tweede lid, en 4:6, tweede lid, kan vaststellen geen kwantitatieve of kwalitatieve limieten mag vaststellen. Hoewel dit niet in de tekst van het besluit staat, kan DNB op grond van artikel 4:5, tweede lid, en artikel 4:6, tweede lid, geen kwalitatieve eisen en kwantitatieve limieten stellen, aangezien hiervoor geen bevoegdheid is opgenomen. Dit was ook al opgenomen in de artikelsgewijze toelichting op de artikelen 4:5 en 4:6. Met betrekking tot de drempels die DNB mag vaststellen vraagt NVB/Verbond waarom in het besluit geen minimumdrempel is opgenomen die door DNB, na overleg met het betreffende conglomeraat, hoger kan worden vastgesteld. In de toelichting op artikel 4:5 van het besluit is uiteengezet dat de drempel volgens de richtlijn financiële conglomeraten door de toezichthouder wordt bepaald en dat deze drempel wordt vastgesteld per conglomeraat. Het opnemen van een minimumdrempel in de wettekst is in dat licht bezien niet mogelijk.

Met betrekking tot de vraag van NVB/Verbond waarom in de artikelen 2:2, tweede lid (aanwezige solvabiliteit), 3:1, derde lid (vereiste solvabiliteit) en 4:5, tweede lid en 4:6, tweede lid (reglementair eigen vermogen of technische voorzieningen) steeds andere grondslagen worden genoemd waaraan de drempel moet worden gerelateerd, wordt het volgende opgemerkt. Conform het verzoek van het bedrijfsleven is de bestaande praktijk zoveel mogelijk overgenomen. Dat heeft geleid tot de tekst van de artikelen 2:2, tweede lid (aanwezige solvabiliteit) en 3:1, derde lid (vereiste solvabiliteit).

Deze teksten wijken daarbij af van de artikelen 4:5, tweede lid en 4:6, tweede lid (reglementair eigen vermogen of technische voorzieningen), omdat deze artikelen een uitwerking vormen van bijlage II van de richtlijn financiële conglomeraten.

Hoofdstuk 3

NVB/Verbond merkt bij artikel 3:1, eerste lid, op dat criteria zouden moeten worden geformuleerd op basis waarvan DNB kan besluiten dat er sprake is van ontwikkelingen bij een verzekeraar waardoor de solvabiliteit in het gedrang komt. De tekst is ontleend aan de artikelen 69j en 69k van de Wtv 1993 en geeft aan dat er een negatieve trend moet zijn die zal leiden tot een solvabiliteitstekort. Deze bepaling is vergelijkbaar met die van artikel 2:167, eerste lid, van de Wft. Deze "principle based" benadering geeft enige vrijheid aan de toezichthouder, maar dat is inherent aan deze benadering.

Bij artikel 3:1, tweede lid, merkt NVB/Verbond op dat de categorieën van significante intragroepsovereenkomsten of –posities uit de wet zijn verdwenen en in toezichthouderregels worden verwerkt, terwijl het de voorkeur zou hebben deze categorieën door de wetgever te regelen en dat de te rapporteren risico's en posities zoveel mogelijk in overeenstemming moeten zijn met de bepalingen van IFRS 7 en/of Pillar 3 van Bazel II.

De richtlijn verzekeraars in een verzekeringsgroep (en in het Batvv) geeft voorbeelden van intragroepsovereenkomsten en -posities. Deze voorbeelden zijn nu in de toelichting opgenomen.

Voor zover wordt met "categorieën" wordt bedoeld waarom in de wet geen antwoord is gegeven op de vraag wat onder "significante intragroepsovereenkomsten" moet worden verstaan, wordt opgemerkt dat in het kader van maatwerk dit, evenals bij de richtlijn financiële conglomeraten, wordt overgelaten aan DNB.

NVB/Verbond vraagt of de aangepaste solvabiliteit uit artikel 3:8, eerste lid de vereiste of aanwezige solvabiliteit betreft, en of de aftrekposten voor zowel de aangepaste als de aanwezige solvabiliteit gelden. De berekende aangepaste solvabiliteit moet worden gezien als toets. Via de berekening wordt getoetst of de aanwezige solvabiliteit zoals gepresenteerd door een verzekeraar in een verzekeringsgroep voldoet aan de vereiste solvabiliteit waarbij dubbeltellingen worden uitgesloten.

Met betrekking tot artikel 3:8, lid 1a, vraagt NVB/Verbond of bij het begrip "verbonden ondernemingen" moet worden gelet op de Nederlandse juridische principes of op de uitgangspunten van IFRS, zoals weergegeven in IAS 38.2. Het begrip "verbonden onderneming" is in de richtlijn en in de wet gedefinieerd. Deze definitie moet derhalve worden aangehouden.

NVB/Verbond vraagt zich af of de verwijzing in artikel 3:17, tweede lid, naar artikel 2:78, derde lid, van de wet klopt en of het bij dit artikel ook om een frequentie van eenmaal per jaar gaat. Bij verzekeraars is het minimum vermogen onderdeel van de solvabiliteitsmarge. De verwijzing naar artikel 2:78, derde lid, is uit dat oogpunt juist. Nu artikel 3:17 verwijst naar afdeling 3.1 is de frequentie inderdaad eenmaal per jaar. Ter verduidelijking wordt nu verwezen naar artikel 3:2, tweede lid.

Hoofdstuk 4

Euronext/REB vraagt op basis van welke criteria DNB een methode voorschrijft en hoeveel gewicht wordt toegekend aan de inbreng van het desbetreffende conglomeraat als een methode wordt voorgeschreven. DNB zal de methode kiezen die, gezien het conglomeraat, een goede weergave van de werkelijkheid geeft. Daarbij geldt dat DNB een besluit neemt in overleg met de andere relevante toezichthoudende instanties. De wensen van het conglomeraat zijn daarbij belangrijk. Dit blijkt uit artikel 4:1 waarin de hoofdnorm is neergelegd dat het conglomeraat zelf de methode kan kiezen.

Euronext/REB merkt op dat het de voorkeur verdient een aantal van de nadere regels die DNB met betrekking tot rapportages kan stellen op grond van de artikelen 4:2, tweede lid, 4:5, vierde lid, 4:6, vierde lid, in dit besluit op te nemen. Ook NVB/Verbond merkt op dat de regelgevende bevoegdheid van DNB op grond van de artikelen 4:2, tweede lid, onderdelen b en e, 4:5, vierde lid, onderdeel f, en 4:6, vierde lid, onderdeel f, wellicht bij de wetgever thuis zou horen. Euronext/REB en NVB/Verbond noemen specifiek de termijn waarbinnen een rapportage moet worden verstrekt.
De regelgevende bevoegdheden komen voort uit de wens van de sector om maatwerk te leveren ten opzichte van de verschillende financiële conglomeraten. Om dit mogelijk te maken is het niet wenselijk de termijnen in dit besluit vast te stellen. Daarnaast komen rapportages veelal via het elektronisch rapportagesysteem van DNB binnen. Dit systeem, “E-line DNB”, is zo vormgegeven dat de financiële onderneming slechts de door haar in te vullen staten aangeboden krijgt. Een bepaald format is dan nodig om de rapportages op te vragen. Het is niet nodig om altijd alle rapportages in te vullen (zie de toelichting op artikel 2:2). In de tekst wordt nu in de artikelen 4:2, 4:5 en 4:6 verwezen naar de opsomming uit artikel 2:2.

NVB/Verbond vraagt of in de tekst van artikel 4:3, tweede lid, onderdeel b, kan worden opgenomen dat in de berekening van de solvabiliteit rekening wordt gehouden met eliminatie op grond van consolidatie. De bepalingen in artikel 4.3 zijn echter opgesomd ongeacht de gebruikte berekeningsmethode. Dit is aangegeven in de aanhef van artikel 4:3, tweede lid. Voorts is niet duidelijk waarom voor de methode op basis van consolidatie van jaarrekeningen iets naders zou moeten worden opgenomen in het tweede lid, onderdeel b.

De NVB/Verbond merkt op dat omdat in de rapportages van financiële conglomeraten meerdere sectoren bij elkaar opgeteld worden, de situatie ontstaat dat een vermogenscomponent bij het ene toezicht wel meegeteld mag worden als onderdeel van het toetsingsvermogen en bij het andere toezicht niet. Deze situatie is ongewenst.
De constatering dat verschil wordt gemaakt is juist. De richtlijnen geven echter geen andere mogelijkheid. Nederland heeft echter al aangedrongen op aanpassing van de richtlijnen.

NVB/Verbond en Euronext/REB merken op dat de grondslag uit artikel 4:4, op grond waarvan DNB nadere regels kan stellen omtrent de berekeningsmethoden en de regels uit artikel 4:3, te ruim en onvoldoende onderbouwd is. Naar aanleiding van dit commentaar is artikel 4:4 geschrapt. DNB heeft immers ook de mogelijkheid om in beleidsregels een interpretatie te geven van de berekeningsmethoden en de regels uit artikel 4:3.

NVB/Verbond vraagt waarom DNB nadere regels met betrekking tot de waardering van de posten in de rapportage kan stellen op grond van de artikelen 4:5, vierde lid, onderdeel c, en 4:6, vierde lid, onderdeel c, terwijl ook is bepaald dat de waardering geschiedt overeenkomstig de waarderingsmethoden uit het Burgerlijk Wetboek. Naar aanleiding van dit commentaar is bij artikel 2:2 toegelicht op welke wijze DNB gebruik kan maken van de bevoegdheid regels te stellen. In het besluit en in de nota van toelichting is verwezen naar artikel 2:2, vierde lid.

Het NIVRA merkt op dat niet duidelijk is hoe de risicoconcentraties uit afdeling 4.2 zich verhouden tot de vereisten van Bazel II en Solvency II. Zoals eerder aangegeven merkt NVB/Verbond ook op dat de te rapporteren risico's en posities zoveel mogelijk in overeenstemming moeten zijn met de bepalingen van IFRS 7 en/of Pillar 3 van Bazel II. Uitgangspunt is dat DNB in haar toezichthouderregels zoveel mogelijk aansluit bij Bazel II. Aangezien Solvency II nog niet is vastgesteld, kan daarmee nu nog geen rekening worden gehouden.

Het besluit is voorgelegd aan het Ministerie van Justitie voor de wetgevingstoets.

Het wetsvoorstel is voor advies voorgelegd aan het Adviescollege Toetsing Administratieve Lasten (Actal). PM

ARTIKELSGEWIJS

Artikel 1:4

In dit artikel is artikel 2, tweede lid, van het Batvv verwerkt. De gevolgen van een verandering van methode zullen voor DNB aanleiding kunnen zijn tot het vragen van een toelichting. Alleen wanneer de in dit besluit beschreven methoden consistent worden toegepast, wordt multiple gearing voorkomen.

Artikel 2:1

Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 52, derde lid, tweede gedachtestreepje, van de richtlijn banken en is gebaseerd op artikel 2:305 van de wet.

DNB behoeft een onderneming niet in het toezicht te betrekken indien het balanstotaal van de betrokken onderneming minder bedraagt dan € 10.000.000 of minder is dan één procent van het balanstotaal van de kredietinstelling. Dit is anders indien er meer van deze kleine ondernemingen zijn en zij gezamenlijk wel van voldoende belang zijn om in het geconsolideerde toezicht op de betrokken kredietinstelling te betrekken.

Artikel 2:2

Dit artikel, dat berust op artikel **2:311** van de wet, geeft invulling aan de rapportageplicht van significante intragroepsovereenkomsten en –posities tussen een Nederlandse kredietinstelling, de gemengde holding en haar dochterondernemingen. De richtlijn banken geeft – evenals de richtlijn verzekeraars in een verzekeringsgroep - niet aan wat onder significante intragroepsovereenkomsten en -posities moet worden verstaan. De lidstaten kunnen dit dus zelf invullen. Ingevolge de richtlijn financiële conglomeraten moet rekening worden gehouden met de specifieke groeps- en beheerscultuur, waardoor het in de rede ligt dat de toezichthouder uitleg geeft aan het begrip "significant". Dit geldt ook in het onderhavige geval.
In het licht van de terugdringing van de administratieve lasten is bepaald dat een kredietinstelling in beginsel slechts eenmaal per jaar een rapportage behoeft in te dienen.
Op grond van het derde lid kan DNB nadere regels stellen met betrekking tot de rapportage. Hierbij is aansluiting gezocht met de eisen die aan de staten worden gesteld ingevolge artikel 2:98 van de wet.
Het vierde lid, onderdelen a tot en met f, kadert de bevoegdheid van DNB om regels te stellen in.
Onderdeel a: DNB legt het model van de staat in haar toezichthouderregels vast. Het model is feitelijk het (elektronisch) formulier dat de financiële onderneming moet invullen en verstrekken aan DNB. In het model wordt met het oog op de administratieve lasten niet meer informatie opgevraagd dan benodigd is voor het prudentieel toezicht op financiële groepen.
Onderdeel b: de toezichthouderregels moeten een antwoord geven op de vraag welke staten door welke (categorieën) financiële ondernemingen moeten worden ingevuld. Niet alle staten hoeven door alle financiële ondernemingen te worden ingevuld. Het elektronische rapportagesysteem "E-line DNB" houdt hiermee rekening. Dit systeem is zo vormgegeven dat de financiële onderneming slechts de door haar in te vullen staten aangeboden krijgt.
Daarnaast dient de toezichthouderregeling regels te bevatten voor de vereiste mate van gedetailleerdheid. Onderdeel b waarborgt dat DNB het zogenoemde materialiteitsbeginsel kan hanteren. De toezichthouderregeling mag uitdrukkelijk geen informatieplichten bevatten in aanvulling op hetgeen in de modellen is opgenomen.
Onderdeel c: Via dit onderdeel wordt éénsporige verslaggeving gewaarborgd door de voorwaarde dat DNB de inhoud van de staat laat aansluiten bij de waarderingsregels in de IAS/IFRS en Titel 9. Zo wordt voorkomen dat DNB voor het tonen van de bijvoorbeeld intragroepsrelaties andere waarderingsgrondslagen voorschrijft dan de onderneming gebruikt in

haar commerciële jaarrekening. Dit zou tot dubbele verslaggevingsregels leiden, hetgeen hiermee dus wordt voorkomen.
Onderdeel f: DNB geeft regels over de indientermijnen van de staat. Ook deze grondslag is geclausuleerd om te waarborgen dat de administratieve lasten beperkt blijven. De termijn mag niet korter zijn dan noodzakelijk voor een adequate uitoefening van het toezicht.

Artikel 3:1

De toelichting bij artikel 2:2 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 3:2

In dit artikel is artikel 2 van het Batvv verwerkt.
In dit artikel is bepaald dat de berekening van de aangepaste solvabiliteit dient te geschieden op basis van één der in de bijlage bij artikel 3:16 opgenomen berekeningsmethoden. Algemeen uitgangspunt daarbij is dat de aangepaste solvabiliteit dient te worden berekend voor Nederlandse levens- of schadeverzekeraars in een groep. Voor welke methode wordt gekozen wordt overgelaten aan de individuele verzekeraar. Is eenmaal gekozen voor een der methoden dan dient die methode in principe van jaar op jaar gehandhaafd te blijven

Artikel 3:3

In het eerste lid is bepaald dat bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit een solvabiliteitsoverschot op proportionele wijze mag worden meegenomen in de berekening. Indien een deelneming, niet zijnde een dochteronderneming, een tekort heeft mag dit proportioneel worden meegenomen.
Ingevolge het tweede lid wordt, indien een dochteronderneming een solvabiliteitstekort heeft, het gehele tekort meegenomen in de berekening.
Op grond van het derde lid kan de verzekeraar indien hij dat verzoekt, het tekort toch proportioneel meenemen indien zijn aansprakelijkheid beperkt is tot zijn belang in die dochteronderneming.
Het vierde lid bepaalt dat DNB aangeeft welk deel van een eventueel tekort in de berekening dient te worden betrokken indien er geen sprake is van kapitaalbanden tussen de verzekeraar en de andere onderneming.

Artikel 3:4

In dit artikel is artikel 4 van het Batvv verwerkt.
Dit artikel bevat de kern van dit hoofdstuk, te weten dat, ongeacht de gebruikte methode ter berekening van de aangepaste solvabiliteit, vermogensbestanddelen niet meerdere malen

mogen worden aangewend om te voldoen aan de verschillende solvabiliteitsvereisten voor de verschillende levens- of schadeverzekeraars die bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit zijn betrokken.
Uit de formulering van het eerste lid van dit artikel blijkt dat bij toepassing van de methoden geen rekening behoeft te worden gehouden met andere instellingen dan levens- of schadeverzekeraars (bijvoorbeeld kredietinstellingen). Deze instellingen kennen andere solvabiliteitsvereisten, waardoor de waarde van de deelneming niet of niet volledig beschikbaar is. De algemene regel (zie het Besluit prudentiële regels Wft) is dat de waarde van de deelneming moet worden afgetrokken van de beschikbare solvabiliteit. Artikel 3:14 biedt de mogelijkheid om rekening te houden met oversolvabiliteit in de deelneming. Zie ook de toelichting op dat artikel. Dit laat echter onverlet dat vermogensbestanddelen die afkomstig zijn van de wederzijdse financiering tussen de betrokken verzekeraar en andere onderdelen van de groep, waaronder ook eventuele kredietinstellingen of icbe's, in aanmerking dienen te worden genomen bij de berekening van de aanwezige aangepaste solvabiliteit.
In het tweede lid wordt bepaald dat de waarde van de activa van een groepslid die dienen ter dekking van het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge van een ander groepslid niet mag worden gebruikt voor de berekening van de aangepaste solvabiliteitsmarge. Een voorbeeld van een dergelijk activum is een achtergestelde lening die binnen de groep is verstrekt.

Artikelen 3:5 en 3:6

In deze artikelen zijn de artikelen 5 en 6 van het Batvv verwerkt.
In deze artikelen is ten aanzien van een aantal specifieke vermogensbestanddelen bepaald op welke wijze daarmee rekening dient te worden gehouden bij de berekening van de aangepaste solvabiliteit. Bepaald wordt onder andere dat voorzover de vermogensbestanddelen die dienen voor de dekking van de solvabiliteitsmarge niet overdraagbaar zijn aan de deelnemende levens- of schadeverzekeraar (bijvoorbeeld obligo, geplaatst maar niet -gestort aandelenkapitaal), deze uitsluitend in aanmerking mogen worden genomen voor de berekening van de aangepaste solvabiliteit voor zover deze onderdeel zijn van het benodigde solvabiliteitsvereiste van de deelneming omdat anders de aanwezige solvabiliteitsmarge niet toereikend is. Solvabiliteitsmargeoverschotten die zijn gebaseerd op niet-overdraagbare vermogensbestanddelen van de deelneming kunnen dus niet dienen als dekking van de solvabiliteitsmarge van de deelnemende onderneming.

Artikel 3:7

Als het gebruik van de niet overdraagbare vermogensbestanddelen leidt tot een beschikbare aanvullende solvabiliteit die groter is dan benodigd op grond van de aanvullende solvabiliteitsberekening, dan mag dit niet overdraagbare deel niet worden gebruikt in de

berekening. Hierdoor wordt bewerkstelligd dat de groep geen surplus aan solvabiliteit kan tonen zolang nog niet solide vermogensbestanddelen worden gebruikt.

Artikel 3:8

Dit artikel regelt in het algemeen dat vermogenscreatie dan wel het meerdere malen gebruiken van de vermogensbestanddelen, hetgeen kan geschieden via intragroepsrelaties, niet is toegestaan bij de berekening van de aanvullende solvabiliteit. Voor financiële conglomeraten is dit geregeld in artikel 4:3, tweede lid, onderdeel a.

Artikel 3:9

In dit artikel is artikel 9 van het Batvv verwerkt, met uitzondering van het eerste lid, omdat dat lid geen toegevoegde waarde had. Het tweede en derde lid van genoemd besluit zijn samengevoegd. Voor de berekening kwamen deze leden op hetzelfde neer.
Het derde lid is iets gewijzigd ten opzichte van artikel 9, vierde lid, onderdeel c, van het Batvv. In het derde lid is bepaald dat de vermogensbestanddelen adequaat over de in het tweede lid, onderdelen a tot en met c, bedoelde ondernemingen moeten zijn verdeeld. Bijlage I, punt 2.1, een na laatste alinea, van de richtlijn verzekeraars in een verzekeringsgroep bepaalt immers dat in alle gevallen de vermogensbestanddelen adequaat moeten zijn verdeeld.

Dit artikel bepaalt dat een verzekeraar niet meermaals in een berekening van de aanvullende solvabiliteit behoeft te worden betrokken wanneer dit geen aanvullende informatie geeft. Ingevolge het vierde lid kan de verzekeraar ook gebruik maken van de al gemaakte berekeningen door verzekeraars met zetel in een andere lidstaat.
Dit artikel kan de administratieve lasten van de berekening beperken.

Artikel 3:10

In dit artikel is artikel 10 van het Batvv verwerkt.
In tegenstelling tot artikel 10, tweede lid, van het Batvv sluit het tweede lid thans aan bij de bestaande praktijk. De bedrijfsvoering van een levensherverzekeraar die zich concentreert op het herverzekeren van de risico-elementen van levensverzekeringen is doorgaans opgezet conform de bedrijfsvoering van een schadeverzekeringsbedrijf. Een dergelijke levensherverzekeraar zal namelijk alleen uitkeren indien zich vooraf een bepaalde gebeurtenis voordoet. Dit impliceert dat deze onderneming geen voorzieningen vormt die overeenkomen met die van een levensverzekeraar. In een dergelijke situatie ligt het voor de hand om het theoretisch minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge te baseren op het schadeverzekeringsbedrijf. Door deze opzet behoeft een Nederlandse levens- of

schadeverzekeraar in beginsel geen besluit meer te vragen van DNB indien deze praktijk wordt gevolgd. Alleen in uitzonderingsgevallen, namelijk indien het theoretisch minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge voor een levensherverzekeraar wordt berekend als ware deze verzekeraar een levensverzekeraar, is een besluit van DNB vereist. Dit draagt bij aan de vermindering van de administratieve lasten.

Artikel 3:11

In dit artikel is artikel 11 van het Batvv verwerkt.
Dit artikel beoogt dat een verzekeringstussenholding wordt behandeld als een verzekeraar met een solvabiliteitsvereiste van nul. Dit betekent dat indien deze holding een positief eigen vermogen heeft (en er geen sprake is van double gearing of het creëren van eigen vermogen) deze vermogensbestanddelen mogen worden meegerekend bij de solvabiliteit van de verzekeraar. Omgekeerd betekent dit ook, indien de holding een negatief eigen vermogen heeft, dat dit bij de verzekeraar leidt tot aftrek.

Artikel 3:12

In dit artikel is artikel 12 van het Batvv verwerkt.
Met het begrip “ten minste” in het tweede lid wordt uitgedrukt dat de eisen die aan niet-Europese levens- of schadeverzekeraars worden gesteld gelijkwaardig dienen te zijn aan de eisen die worden gesteld aan Nederlandse of Europese levens- of schadeverzekeraars. Dit houdt in dat de omvang van de solvabiliteitsmarge en de kwaliteit daarvan moet overeenkomen met de omvang en kwaliteit die van Nederlandse of Europese levens- of schadeverzekeraars wordt geëist.

Artikel 3:13

In dit artikel is bepaald dat DNB kan besluiten dat een verzekeraar die een deelneming heeft in een herverzekeraar met zetel in een staat die geen lidstaat is en die niet onder toezicht staat de solvabiliteitsregels mag toepassen die op de herverzekeraars met zetel in die staat van toepassing zijn. Indien die staat geen regels heeft voor herverzekeraars kan de verzekeraar de regels voor levensverzekeraars of schadeverzekeraars toepassen. Indien DNB niet een zodanig besluit neemt, zal de herverzekeraar volgens artikel 3:10 in de berekening moeten worden betrokken.

Artikel 3:14

Dit artikel houdt in dat de aangepaste solvabiliteit in beginsel moet worden berekend onder aftrek van deelnemingen in een beleggingsonderneming, financiële instelling of kredietinstelling.

De richtlijn financiële conglomeraten heeft bijlage I, punt 2, van de richtlijn verzekeraars in een verzekeringsgroep aangevuld met punt 2.4 bis. Dit punt is in het onderhavige artikel verwerkt. In dit artikel wordt verwezen naar het Besluit prudentiële regels Wft .
In het Besluit prudentiële regels Wft is geregeld dat van de aanwezige solvabiliteit in beginsel deelnemingen in een beleggingsonderneming, financiële instelling, kredietinstelling verzekeraars of herverzekeraars moeten worde afgetrokken. De reden voor deze aftrek is dat deze instellingen zelf een solvabiliteitseis kennen en derhalve de waarde van de deelneming niet volledig beschikbaar is voor de moederonderneming. Deze berekening is eenvoudig uit te voeren maar zal, indien sprake is van oversolvabiliteit bij de deelneming, een voorzichtige benadering geven.
In geval van bijvoorbeeld verzekeraar A die een deelneming heeft in kredietinstelling B, is de waarde waarvoor de deelneming op de balans van verzekeraar A staat, niet volledig beschikbaar voor verzekeraar A om mee te nemen in de berekening van zijn aanwezige solvabiliteit. Een deel van het vermogen van B (en dus van de deelneming van verzekeraar A) is bestemd om te voldoen aan de solvabiliteitseisen en bijgevolg niet beschikbaar om mee te tellen voor het vermogen (solvabiliteit) van verzekeraar A. Zou dit wel worden gedaan, dan zou dat leiden tot het meermalen gebruiken van eenzelfde vermogen. In het geval van het deelnemen in een holding is er ook sprake van multiple gearing en dient de deelneming evenzeer te worden afgetrokken. Dankzij de richtlijn financiële conglomeraten waarin is bepaald hoe de solvabiliteitsberekening van een bank-verzekeringscombinatie kan plaatsvinden, kan ook de soloberekening worden verbeterd. Deze berekening houdt in dat in plaats van de volledige aftrek van de deelneming waarop een solvabiliteitseis rust, gekozen kan worden voor de optie om uit te rekenen op wel deel van de waarde van deelneming geen solvabiliteitseis rust en dus kan worden meegenomen in de soloberekening in het Besluit prudentiële regels Wft. Het onderhavige artikel betekent dat deze berekening ook gebruikt mag worden voor de berekening van de aanvullende solvabiliteit.
Omdat deze berekeningsmethode is opgenomen in het Besluit prudentiële regels Wft , heeft de verzekeraar de mogelijkheid om niet alleen in het kader van het aanvullende toezicht, maar ook in het solotoezicht een beter beeld te geven van zijn solvabiliteitspositie. Voorts zal berekening van de aanvullende solvabiliteit eenvoudiger worden wanneer in het soloberekening rekening is gehouden met de groepsrelaties.

Artikel 3:15

In dit artikel is artikel 14 van het Batvv verwerkt.
Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat onder een “verbonden onderneming” niet alleen wordt verstaan een verbonden onderneming met zetel in een lidstaat, maar ook een verbonden onderneming met zetel in een staat die geen lidstaat is.

Artikel 3:16

In dit artikel is artikel 15 van het Batvv verwerkt.
De bijlage bij dit artikel (bijlage A) bevat een drietal rekenmethoden ter bepaling van de aangepaste solvabiliteit van een levens- of schadeverzekeraar die tot een verzekeringsgroep behoort. Algemeen beginsel daarbij is dat de techniek van proportionele consolidatie wordt gebruikt. Dat wil zeggen dat voor de berekeningen het procentuele aandeel van een levensverzekeraar of schadeverzekeraar in het kapitaal van een andere groepsonderneming in aanmerking wordt genomen. De uitzondering hierop staat in artikel 3:3. Het betreft situaties waarin sprake is van een tekort aan solvabiliteit bij een dochteronderneming en de moederonderneming (de levens- of schadeverzekeraar) een belang van minder dan 100% in die dochteronderneming heeft. In een dergelijk geval wordt het volledige tekort van die dochteronderneming aan de moederonderneming toegerekend. Mocht echter DNB van mening zijn dat de moederonderneming slechts kan worden aangesproken voor haar aandeel in de dochteronderneming, dan kan het solvabiliteitstekort toch op proportionele basis in de berekening van de aangepaste solvabiliteit worden betrokken. Is er daarentegen sprake van een solvabiliteitsoverschot bij de dochteronderneming, dan geldt dat het proportionele aandeel van dat overschot bij de moeder als bestanddeel van de solvabiliteitsmarge in aanmerking mag worden genomen.
Indien binnen een verzekeringsgroep sprake is van middellijke deelnemingen (moeder-, dochter- en kleindochterrelaties) dan geldt dezelfde methodiek bij de eliminatie van multiple gearing binnen die verhoudingen. Eerst wordt de aangepaste solvabiliteit berekend voor de dochterverzekeraar in relatie tot de kleindochter en vervolgens wordt de aangepaste solvabiliteit van de moederonderneming berekend in relatie tot de dochteronderneming.
Een voorbeeld betreft de verwerking van door de door de moeder verstrekte achtergestelde leningen aan een dochteronderneming. Deze mogen uitsluitend in aanmerking worden genomen indien en voor zover zij door de desbetreffende dochteronderneming zijn aangewend ter dekking van het minimumbedrag aan solvabiliteitsmarge.
Tenslotte geldt dat de methoden uitgaan van de veronderstelling van identieke waardering van onderlinge financiële verhoudingen binnen de groep, bij voorbeeld ten aanzien van de waardering van interne leningen en interne rekening-courantverhoudingen.
Voor alle drie methoden ter berekening van de aangepaste solvabiliteit van groepsverzekeraars geldt dat deze gelijkwaardig zijn en door de levens- of schadeverzekeraars mogen worden toegepast. De methoden 1 (aftrek en aggregatie) en 2 (aftrek van een vereiste) zien op de situatie dat er geen berekening wordt gemaakt uitgaande van een geconsolideerde jaarrekening. Door de solvabiliteitsvereisten en de solvabiliteitsmarges van de individuele ondernemingen te salderen, wordt de aangepaste solvabiliteit verkregen. Methode 1 gaat er daarbij van uit dat de deelneming op de balans van de deelnemende levens- of schadeverzekeraar gewaardeerd is tegen aanschaffingswaarde en de vermogenspositie van de deelneming een andere is dan verwerkt in de waarde van de deelneming op de balans van de

deelnemende levens of schadeverzekeraar. Ten opzichte van methode 2 zal de waardering van het solvabiliteitssurplus dus aangepast moeten worden. Methode 3 (methode op basis van geconsolideerde jaarrekeningen) gaat uit van de geconsolideerde gegevens. Bij toepassing van deze methode zal afzonderlijk rekening gehouden moeten worden met eventuele tekorten in de solvabiliteitsmarge van de dochterondernemingen omdat die - anders dan bij de methoden 1 en 2 - niet rechtstreeks uit die methode zullen volgen.

Artikel 4:1

Het artikel, dat berust op artikel 2:327 van de wet, implementeert bijlage I, aanhef, van de richtlijn financiële conglomeraten.
De kapitaaltoereikendheid is, op grond van het tweede en derde lid, voldoende als zij is berekend volgens één van de methoden omschreven in bijlage B, en de uitkomst van deze berekening niet negatief is. Dit laatste betekent dat de uitkomst van de berekening wel nul mag zijn. Bij de keuze van de berekeningsmethode voor de kapitaaltoereikendheid is de hoofdregel dat de onderneming die aan het hoofd van een financieel conglomeraat staat de methode kiest. Er is echter altijd de mogelijkheid voor DNB om dit te doen. Een aanleiding voor DNB om zelf de methode te kiezen is dat de door de onderneming gebruikte methode niet consistent kan worden toegepast, waardoor de uitkomst geen goed inzicht geeft in de kapitaaltoereikendheid van de financiële groep. Voorwaarde is dan wel dat DNB voor het desbetreffende financiële conglomeraat deze keuze pas maakt nadat zij hierover heeft overlegd met de andere relevante toezichthoudende instanties en het conglomeraat.

Bijlage B bij dit artikel beschrijft de vier methoden die mogelijk zijn voor de berekening van de kapitaaltoereikendheid van het financiële conglomeraat. De methoden zijn gebaseerd op de methoden uit Bijlage I, onderdeel II, Technische berekeningsmethoden van de richtlijn financiële conglomeraten.
Er moet een keus worden gemaakt uit de vier methoden. Methode 4 biedt de mogelijkheid van een berekening op basis van een combinatie van de methoden 1 tot en met 3.
De meest gangbare methode is de eerste. Voorheen werd ook op basis van geconsolideerde gegevens inzicht gegeven in de solvabiliteit van het conglomeraat. Het ligt voor de hand deze lijn door te trekken naar de berekening van de kapitaaltoereikendheid. In de bijlage wordt voorts artikel 6, vierde lid, eerste alinea, van de richtlijn geïmplementeerd met betrekking tot de invulling van de berekening op basis van methode 1. Dit houdt in dat als basis voor de berekening van de kapitaaltoereikendheid van het financiële conglomeraat de berekeningen kunnen worden gebruikt die reeds zijn uitgevoerd voor de deelsectoren.

De tweede en de derde methode gaan beide uit van een berekening op basis van de jaarrekeningen van elk van de groepsleden.

Als één van deze methoden wordt gebruikt moet ook de laatste alinea van de bijlage in acht worden genomen. Dit is de implementatie van artikel 6, vierde lid, tweede alinea, van de richtlijn financiële conglomeraten en houdt in dat het kapitaal slechts proportioneel mag worden meegeteld, waardoor de solvabiliteit niet te gunstig kan worden voorgesteld.

In de verschillende methoden wordt soms naast de financiële marktsector ook de gemengde financiële holding genoemd. Als dit het geval is heeft dit alleen daadwerkelijke invloed op de berekening op het moment dat deze holding ook activiteiten heeft die niet bestaan uit het aansturen van de groepsleden, dus als de balans van de holding uit meer bestaat dan uit deelnemingen in de groepsleden.

De berekeningsmethoden die in bijlage B zijn opgenomen met betrekking tot de kapitaaltoereikendheid van financiële conglomeraten zijn geënt op de sectorale voorschriften.

Artikel 4:2

In het eerste lid van dit artikel is de rapportagefrequentie voor de kapitaaltoereikendheid vastgelegd op eenmaal per jaar. Volgens artikel 6, tweede lid, vierde alinea, van de richtlijn financiële conglomeraten (dat is geïmplementeerd in artikel 2:327 van de wet) moet deze rapportage ten minste eenmaal per jaar plaatsvinden. Met een frequentie van eenmaal per jaar is afgeweken van de halfjaarlijkse rapportage, zoals die voorheen gold op basis van het hiervoor reeds genoemde protocol tussen DNB en de Pensioen- & Verzekeringskamer (PVK). De lagere frequentie betekent dan ook een reductie van de administratieve lasten.

DNB kan besluiten dat een onderneming met een hogere frequentie rapporteert als ontwikkelingen in de kapitaaltoereikendheid van het conglomeraat hier aanleiding toe geven. Een hogere frequentie kan bijvoorbeeld worden geëist op het moment dat de kapitaaltoereikendheid in korte tijd sterk is gedaald en deze dreigt niet meer te voldoen aan artikel 4:3.
Een andere reden om een hogere frequentie te eisen, kan zijn dat er niet lang na de rapportage een overname of andere belangrijke wijziging in de groepsstructuur plaatsvindt. Om te voorkomen dat een half jaar moet worden gewacht tot een volgende rapportage, kan DNB besluiten éénmalig een hogere frequentie van de rapportage te verlangen.
Voor een toelichting op het tweede lid wordt verwezen naar artikel 2:2, derde en vierde lid.

Artikel 4:3

Dit artikel, dat eveneens is gebaseerd op artikel 2:327 van de wet, implementeert de algemene eisen die in Bijlage I, onderdeel I, Technische beginselen, van de richtlijn financiële

conglomeraten worden gesteld aan de berekening van de aanvullende kapitaaltoereikendheid van het financiële conglomeraat.

In het tweede lid wordt op meerdere plaatsen gesproken over “het niveau van het financiële conglomeraat”. Deze term, die is overgenomen uit de richtlijn financiële conglomeraten, is gebruikt om aan te geven dat het in zo’n geval gaat om het gehele conglomeraat. Dit betekent niet altijd dat het gaat om het “niveau van de holding“ die aan het hoofd van het financiële conglomeraat staat. Het is namelijk ook mogelijk dat er geen holding is en er meerdere groepsleden “naast elkaar staan” in een groepsstructuur. De term “niveau van het financiële conglomeraat” omvat dan ook tevens laatstgenoemde situatie, waarin het ook gaat om het gehele conglomeraat.

In het tweede lid, onderdeel a, wordt gesproken over ‘het meerdere malen gebruiken van vermogensbestanddelen die voor de berekening van het eigen vermogen in aanmerking komen’. Hiermee wordt het al eerder genoemde ‘multiple gearing’ bedoeld.
In het tweede lid, onderdeel b, wordt gesproken over de ‘eigenvermogensbestanddelen die op grond van elk van de sectorale voorschriften in aanmerking komen’. Hiermee wordt het zogenaamde sectoroverschrijdend kapitaal bedoeld. Dat wil zeggen kapitaal dat kan worden benut om een tekort aan eigenvermogensbestanddelen op het niveau van het financiële conglomeraten aan te vullen.

Artikel 4:5

Dit artikel is de implementatie van artikel 7 en bijlage II, eerste alinea, van de richtlijn financiële conglomeraten, berust op artikel 2:328 van de wet en richt zich op de significante risicoconcentraties.
In dit besluit is de rapportagefrequentie vastgesteld op eenmaal per jaar. Net als in artikel 4:2 van dit besluit is daarmee afgeweken van het hiervoor reeds genoemde protocol tussen DNB en de PVK, waarin van vergelijkbare rapportages werd vereist dat zij tweemaal per jaar worden ingediend.
Dit artikel biedt DNB, net als bij de rapportage over de kapitaaltoereikendheid, de mogelijkheid om te besluiten dat een onderneming met een hogere frequentie rapporteert als omstandigheden daar aanleiding toe geven. Een verhoging van de jaarlijkse rapportagefrequentie is bijvoorbeeld denkbaar in het geval dat uit een rapportage blijkt dat bepaalde risicoconcentraties groter zijn dan gebruikelijk is in de sector of als deze risicoconcentraties sterk toegenomen zijn en zij daarmee een gevaar vormen voor de kapitaaltoereikendheid van een financieel conglomeraat.

Volgens dit artikel kan DNB, door een drempel vast te stellen, bepalen wanneer een risicoconcentratie significant is en wanneer het desbetreffende conglomeraat deze

risicoconcentratie dus zal moeten rapporteren. Hiermee wordt bijlage II van de richtlijn financiële conglomeraten geïmplementeerd.
Bij het vaststellen van deze drempel kan als richtsnoer worden genomen dat voorheen moest worden gerapporteerd als de risicoconcentratie meer bedroeg dan twintig procent van het vennootschappelijk aansprakelijk vermogen van het financiële conglomeraat. Daarbij moeten echter niet de ontwikkelingen in andere lidstaten uit het oog worden verloren.

In artikel 7, derde lid, van de richtlijn financiële conglomeraten is de mogelijkheid voor lidstaten opgenomen om kwantitatieve limieten vast te stellen voor de risicoconcentratie.
Vooralsnog is van deze mogelijkheid afgezien, aangezien noch in de huidige Europese regelgeving, noch in de voorheen geldende Nederlandse regelgeving dergelijke limieten zijn opgenomen.
Dit artikel ziet dan ook voornamelijk op de rapportageverplichting en bevat geen grenzen ten opzichte van de grootte van de risicoconcentratie. De rapportage moet DNB een beeld geven van de risicoconcentraties binnen het conglomeraat. Dit beeld kan aanleiding zijn om in gesprek te treden over mogelijke gevaren en daarbij horende oplossingen met de gemengde financiële holding die aan het hoofd staat van het conglomeraat of met een gereglementeerde entiteit die deel uitmaakt van de groep.

Meer in het algemeen is in bijlage II van de richtlijn financiële conglomeraten bepaald dat DNB, indien zij coördinator is, bij het toezien op de risicoconcentraties en intragroepsovereenkomsten en -posities vooral moet letten op mogelijke besmettingsrisico's in het financiële conglomeraat, het risico van belangenconflicten, het risico van omzeiling van sectorale voorschriften en het niveau of de omvang van de risico's. Dit kan DNB toepassen bij de bepaling van de in het derde lid genoemde risico's die het conglomeraat al dan niet moet rapporteren.

Op grond van het vierde lid kan DNB nadere regels stellen met betrekking tot de rapportage. Hierbij is aansluiting gezocht met de eisen die aan de staten worden gesteld ingevolge artikel 2:98 van de wet. Voor een toelichting op het vierde lid wordt verwezen naar artikel 2:2, derde en vierde lid.

Artikel 4:6

Dit artikel berust op artikel 2:329 van de wet, implementeert artikel 8 en bijlage II, eerste alinea, van de richtlijn financiële conglomeraten en is gericht op intragroepsovereenkomsten en -posities.
De toelichting bij artikel 4:5 is van overeenkomstige toepassing.

Ingevolge artikel 8, derde lid, van de richtlijn financiële conglomeraten kunnen er zowel kwantitatieve als kwalitatieve limieten aan intragroepsovereenkomsten en –posities worden

gesteld door de lidstaten. Net als bij artikel 4:5 is van deze mogelijkheid afgezien. In dit artikel worden dus geen grenzen gesteld aan het aantal intragroepsovereenkomsten en –posities.

Bij de bepaling van de drempel zal in beginsel aansluiting worden gezocht bij de bestaande praktijk van het aanvullende toezicht op verzekeringsgroepen. Deze benadering biedt voldoende waarborgen voor de beoordeling van de intragroepsovereenkomsten en –posities.

Voor een toelichting op het vierde lid wordt verwezen naar de toelichting op artikel 2:2, derde en vierde lid.

Artikel 4:7

Dit artikel berust op artikel 2:330 van de wet.
De afzonderlijke gereglementeerde entiteiten van de groep hebben ingevolge de wet de verplichting om voor een zodanige bedrijfsvoering te zorgen dat de financiële soliditeit van de entiteit niet in gevaar komt.
De onderneming die aan het hoofd staat van het financieel conglomeraat fungeert als aanspreekpunt voor DNB op het moment dat de bedrijfsvoering van een groepslid dusdanig is, dat daardoor de financiële soliditeit van de groep als geheel of de financiële soliditeit van de gereglementeerde entiteiten van de groep in gevaar dreigt te komen. In dat geval kan DNB de onderneming aanspreken als dit voor de soliditeit van de holding en de gereglementeerde entiteiten van belang is. De holding is in zo'n geval niet gehouden om te bewijzen dat de bedrijfsvoering wel in orde is. Als de onderneming wordt aangesproken is dit vooral bedoeld om aan te geven dat DNB heeft gesignaleerd dat de bedrijfsvoering problemen voor de soliditeit van de holding en de gereglementeerde entiteiten kan gaan opleveren.
Het eerste en het tweede lid geven op basis van artikel 9 van de richtlijn financiële conglomeraten een nadere uitleg van wat moet worden verstaan onder een bedrijfsvoering die de financiële soliditeit van de gereglementeerde entiteiten en de onderneming zelf niet in gevaar brengt.
Het eerste lid geeft aan waar de procedures van interne controle, die deel uitmaken van de bedrijfsvoering, in ieder geval uit moeten bestaan om te voorkomen dat de financiële soliditeit van zowel de gereglementeerde entiteiten als de onderneming die aan het hoofd staat van het conglomeraat in gevaar komt.
In het tweede lid is een ander aspect van de bedrijfsvoering, het risicobeheer, uitgewerkt.
De eerste twee leden van dit artikel, gecombineerd met de eisen die ingevolge de wet worden gesteld aan gereglementeerde entiteiten voor het werkzaam zijn op de financiële markten, zijn erop gericht dat de gereglementeerde entiteiten en de holding die aan het hoofd van de groep staat een gedegen bedrijfsvoering moeten hebben en dat de holding hierop aangesproken kan worden.

In het tweede lid wordt ook gesproken over “het niveau van het financiële conglomeraat”. Net als in artikel 4:3 wordt hier het gehele conglomeraat bedoeld.
Naast de bedrijfsvoering, waar de internecontroleprocedures deel van uitmaken, en het risicobeheer geldt bovenstaande ook voor de onderdelen b, c en d van artikel 2:330, eerste lid, van de wet. De onderwerpen, genoemd in deze onderdelen, mogen er ook niet toe leiden dat de financiële soliditeit van de gereglementeerde entiteiten in gevaar komt. Ook hier is de onderneming die aan het hoofd van de groep staat ervoor verantwoordelijk dat de bedrijfsvoering van de groepsleden zodanig is dat de gereglementeerde entiteiten, en daarmee wellicht de holding, niet in gevaar wordt gebracht.

De Minister van Financiën,

Transponeringstabel Besluit prudentieel toezicht financiële groepen Wft - Besluit aanvullend toezicht verzekeraars in een verzekeringsgroep

Besluit prudentieel toezicht financiële groepen Wft	Besluit aanvullend toezicht verzekeraars in een verzekeringsgroep
1:1	1
1:2 [vervallen]	
1:3 [vervallen]	
1:4	2, tweede lid
2:1	-
2:2	-
2:3	-
2:4	-
2:5	-
3:1	69i, lid 3, van de Wtv 1993
3:2	2
3:3	3
3:4	4
3:5	5
3:6	6
3:7	7
3:8	8
3:9	9
3:10	10
3:11	11
3:12	12
3:13	13
3:14	-
3:15	14
3:16	15
3:17	16; 18
3:18	17
4:1	-
4:2	-
4:3	-
4:4 [vervallen]	
4:5	-
4:6	-
4:7	-
5:1	-
5:2	-
Bijlage A bij artikel 3:16	15
Bijlage B bij artikel 4:1, tweede lid	-

Transponeringstabel Besluit prudentieel toezicht financiële groepen Wft - Richtlijn banken, Richtlijn betreffende het aanvullend toezicht op verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep en Richtlijn financiële conglomeraten

Besluit prudentieel toezicht financiële groepen Wft	Richtlijn banken	Richtlijn betreffende het aanvullend toezicht op verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep	Richtlijn financiële conglomeraten
1:1			-
1:2 [vervallen]			
1:3 [vervallen]			
1:4	-	-	-
2:1	52, lid 3, tweede gedachtenstreepje		-
2:2	55 bis, eerste alinea	-	-
3:1	-	8	-
3:2, lid 1 3:2, lid 2		Punt 1, A bijlage I Punt 1, E bijlage I	-
3:3		Punt 1, B bijlage I	
3:4		Punt 1, C bijlage I	
3:5		Punt 1, C2 bijlage I	
3:6		Punt 1, C3 bijlage I	
3:7		Punt 1, C4 bijlage I	
3:8		Punt 1, D bijlage I	
3:9		Punt 2.1, bijlage I	
3:10		Punt 2.2, bijlage I	
3:11		Punt 2.3, bijlage I	
3:12		Punt 2.4, A, bijlage I	
3:13		Punt 2.4, B bijlage I	
3:14		Punt 2.4 bis, bijlage I	
3:15		Punt 2.5, bijlage I	
3:16		Punt 3, bijlage I	
3:17		Punt 1.2, bijlage I; punt 4, bijlage II	
3:18		Punt 3, bijlage II	
4:1			Bijlage I, aanhef, en onderdeel I, Technische berekeningsmethoden
4:2			6, lid 2, vierde alinea
4:3			Bijlage I, onderdeel l, technische beginselen
4:4 [vervallen]			
4:5			7, lid 2; Bijlage II
4:6			8, lid 2; Bijlage II
4:7			9, leden 2 en 3
5:1	-	-	-
5:2	-	-	-
Bijlage A bij artikel 3:16		Bijlage I, punt 3 (Berekeningswijzen)	

Bijlage B bij artikel 4:1, tweede lid			Bijlage I, onderdeel II, technische berekeningsmethoden; 6, lid 4